

фото О. Цецури

ПЕРЕДВИБОРНІ РОЗДУМИ

Щось-таки у нас із тією мораллю не в порядку, якщо стільки брехні навколо себе терпимо, якщо брехня стала складовою частиною виховання і методом державної політики, легальним засобом організації життя в Україні.

І це тоді, коли кожен хоче жити щасливо, тобто в достатку і в безпеці. Серед своїх. Без брехні.

Події в Донецьку і під час виборів міського голови в Мукачевому, примітивні хитрощі навколо так званої конституційної реформи, висунення особи з кримінальним минулим кандидатом у президенти, безсоромне прощовхування ідеї ЄП на догоду Москві, відмова від обіцяного проектного використання нафтогону «Одеса—Броди» у прямому напрямку і використання цього нафтогону в проросійському реверсному варіанті, створення умов для розширення військової присутності Росії в Криму не залишають жодних сумнівів у тому, що нинішня влада робить ставку на брехню. А там, де брехня, там і насильство. І тоді вже не може бути мови про демократію, атрибутикою якої нинішня влада намагається прикритися, як фіговим листочком.

Ситуація, якщо подивитися на неї з печерських пагорбів і повірити словам прикладних ЗМІ, має цілком пристойний вигляд. Кількість найновіших моделей люксових авто на вулицях столиці продовжує стрімко зростати, в ефірі — суцільний пісенний вернісаж оптимізму, а на сцені й екрані — «всё будет харашо!»

Стосовно того, що «будет», яким виникають певні сумніви.

Причому, зовсім не тому, що влада, в якій зайнято до 5 % населення, організувалася і створила свою однопартійну систему з одним «о», нанизавши на неї адміністраторів усіх рівнів. І навіть не тому, що майже повністю відсутня організація раціональних дій решти (95 %) населення. А тому, що ми — у нашій більшості — живемо не по совісті.

Ще пару поколінь тому, в конфліктних ситуаціях нерідко доводилося чути заклики: «Совість у тебе є?!» Нині це дружнє зауваження майже не вживається. Не вживається через його непопулярність і

Типовий вислів — «Що ти мені мораль читаєш!?» — із його відвертим обуренням, що виходить з усвідомлення власної безгрішності, тобто хронічної правоти, — здається, увійшов у плоть і кров, у душу й серце Homo postsovetikus.

неефективність. Притупилася вразливість сумління.

Громадяни України досить жваво й ерудовано критикують «верхівку», не обтяжуючи себе відповідальністю за ті «досягнення» правлячої кліки, що їх здійснено на наших очах (і не без нашої, переважно пасивної — а це ще гірше, — участі) впродовж якихось десяти років. Причому, за наш із вами рахунок, шановні громадяни.

Чи ми всі хочемо подивитися на нашу Україну (і на самих себе в ній) через **скельце совісті**? Чи не відкриє нам це **скельце** наші занедбані обов'язки перед Батьківщиною? Бо якщо нинішній порядок речей розвиватиметься й надалі в тому ж напрямку, а ми не вживатимемо заходів, наша Україна стане не нашою.

Правда не існує сама по собі. Для свого існування вона потребує утвердження в дії, у конкретних **вчинках**, у **боротьбі проти зла**, яке завжди є активним.

Боротьба проти зла вимагає самозречення, готовності до самопожертви, сміливості, а передусім, шанобливого, шляхетного та безкомпромісного ставлення до власної **гідності**. Кажуть: дуель — це не метод вирішення суперечки. Проте дуель — це коли гідність ставлять вище за ціну життя. А тим більше, коли йдеться не про особисту гідність, а про **гідність Вітчизни**. Про «бути їй чи не бути».

Патріотизм — це усвідомлення необхідності бути сильнішим від власного страху, коли страх втратити гідність сильніший за страх втратити життя. Саме тоді розвинута совість дає нам силу духу для сміливості.

Християнські філософи навіть вважають, що в ситуаціях, коли треба зробити вибір, людина не повинна морочити собі голову зважуванням різних варіантів наступного кроку; цілком достатньо чинити так, як

підказує совість, яка завжди вкаже правильний хід. Бо розум нерідко шукає лише виправдань нашому боягузству.

...Вибори триватимуть упродовж одного дня. А їх **наслідки** — упродовж багатьох років. Наслідки нашої сміливості або боягузтва.

Підготовка до виборів уже триває. Готуються сили несправедливості, зла та брехні. А отже, ще більше мають готуватися сили добра і справедливості, сили правди. Головним елементом, найважливішою суттю підготовки добра є самоозброєння кожного свідомого патріота України рішучістю. Рішучістю стати на захист правди.

Риба гниє з голови, а суспільство — з влади. Влада, яка не зважає на вимоги своїх громадян, яка антиконституційним шляхом забирає у молодих людей право на пересування по рідній країні; влада, яка кидає озброєних кийками міліціантів на мирних студентів, котрі не порушили жодної статті жодного закону; влада, яка будь-що хоче зберегти себе як владу за рахунок пригнічення народу, — така влада народові не потрібна.

Не потрібна, бо аморальність влади стала складовим елементом державної політики.

Усі правильні слова про багатотисячолітні корені української культури, про видатних Українців, солов'їну мову, багаті чорноземи, працьовитий народ і козацький дух нічого не будуть варті, якщо не переможемо на виборах, не виберемо правди. Якщо я, ти і ми — всі поступимося брехні й насильству.

Мусимо на кожному кроці чинити не за страхом, а згідно з совістю. Ставлячи власну гідність понад усі виправдання й боягузтва.

•

Євген ГОЛИБАРД

Сьогодні в номері:

**Яворівський
дякує
Медведчуку**

стор. 2

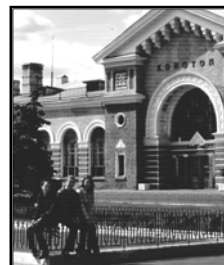
**Вимагає не
залежуватися**

стор. 4

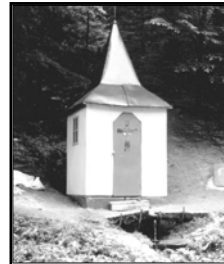
**Ключі
від старого
млина**

стор. 9

**Конотоп
пам'ятає**

стор. 10

**Дзвонкова
криниця**

стор. 11

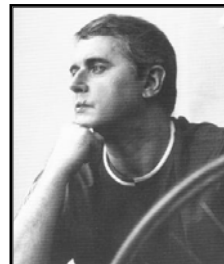
Аномалії

стор. 13

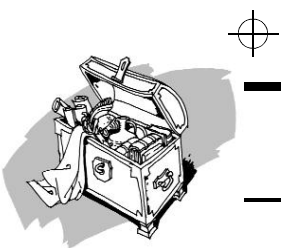
**Руслана
про себе
і своїх**

стор. 14

**Йому не
подобається
наш час**

стор. 15

У далекому дитинстві у мене була дивна мрія — переспати ніч у старому млині. До цього часу не позбавився того видіння. Чую ті пахощі, звуки. Дух нагрітого цілоденним сонцем дерева, легкий аромат борошна, степових трав, що їх оберемками сушить мірошник у млині... Стиха десь шкребеться миша, налаштовує скрипку цвіркун...

Дід Петро з Круподеринців постаросвітському називає себе Ладимировичем. Дивлюся на старого й не можу повірити своєму щастю. В руках у нього — довгий, мало не півметровий ключ. Ключ від вітряка! Петро Орел — мірошник. Не книжковий і не кіношний. Справжній! За свідченням київських істориків, які пройшли вздовж і впоперек усеньку Україну, цей млин — єдиний діючий вітряк, що залишився в Україні. А значить, і мельник дід Петро — останній мельник України.

...Невже ми йдемо до справжнього вітряка!? Дід важко піднімається скрипучими сходами на ганок і вставляє ключ у замок. Ось вона, мрія, яка нарешті збулася!

МЛИНОВЕ КОЛЕСО

Професію мірошника, як розповів Петро Володимирович, успадкував від батька, який тридцять років мірошникував. Петро не тільки продовжив батьківське ремесло, але й фактично врятував млин.

Коли батько помер, розпадає дід Петро, млин розламалася. Лише стіни залишилися. Син, який працював ковалем, не витримав такої наруги й пішов до голови колгоспу: "Я готов своїми руками відремонтувати батьківський млин!" Петро скрило зробив, сам виготовив нове колесо. І замахав знову на околиці села свідок минувшини. Знову, як у старі, добрі часи, потяглися до млина люди, знову, як було століттями, млин став місцем спілкування. Саме тут завжди проводяться сільські свята, саме сюди приходять випускники зустрітись зранішнім сонцем. Зараз млин бережуть, як зіницю ока, як сільський музейний експонат. Хоча запустити вітряк можна в будь-яку хвилину.

— Чи багато було роботи у мельника, Петре Володимировичу?

— Люди завозили по вісімдесят мішків. Оце стільки за добу він намелював.

— Вісімдесят мішків?!

— Тоді мішки були по півцентера. Селянські мішки, ткани.

— Плата була мірчиком?

— Та ні, трудоднями. У колгоспі — трудоднями. А раніше, до колективізації, мельник справді отримував плату за роботу десяти частиною намеленого. Змолот десять мішків борошна — один твій.

* * *

Серед людей почуте: "Мельнику все вода несе". "На мельника й вітер працює". Мельник — чи не єдиний, хто в селі жив виключно з млина, не працюючи на землі. Подібно до ювеліра-злотника, який збирав багатства, підмітаючи золотий пилок у майстерні, мельник мав свій, хоч і невеликий зиск. Люди так і говорили: "Де мельник, там і розсипають". Специфіка роботи у млині донесла до нас давно призабуту мірошницьку лексику. Борошно, яке мірошник змітав із каміння, називалося "об-

метиця". Те, що зосталося на підситку, — "межисітка". Борошенце, що залишається після того, як змолотили крупи, — "підкрупця".

* * *

— Важка у мельника робота була?

— Якщо цілодобово вітер дме, то день і ніч доводилося працювати. Було, батько прийде додому, години зо дві переспить — і вдома вже пішов.

— У чому саме полягала робота мельника? Адже він мішків сам не носив.

— Так, люди заносили нагору, а там уже батько розподіляв, кому в яку чергу молоти.

— Так у чому все ж таки ро-

бота мельника була? Що входило в його обов'язки?

— Камінь треба було підкувати раз чи двічі на місяць: зняти, накувати, знову надіти — і пішов молоти!

— Гм, що то за дивина така — камінь підкувати?

— Були такі спеціальні оскарди, на обидва боки загострені, на держак, на ломаку надівалися, — і пішов, кує його, борозни робить. Адже камінь робиться гладеньким.

* * *

Серед людей почуте: "Діло мірошницьке нехитре — підкрутив та й сів". Або ще таке: "Моє діло мірошницьке — запусти та й мовчи".

* * *

— А борошно? Чи краще воно було, ніж куповане?

— Борошно було з висівкою. Називалося таке борошно простим помелом. Висівка не збиралася, а мололося вже з висівкою, а тоді вже люди дома на сито підсівали. Висівка залишалася, а те запікали.

— А розповідають, що таке чисте борошно було, що паски з нього пекли.

— Та які там паски! Хліб пекли! Було, і ячмінь мололи на хліб, і кукурудзу. А вже на свята, звичайно, з пшениці. Дома сіяли яру пшеницю. Ото підмелють мішечок, то й спечуть паску.

* * *

"Все від мельника залежало", — неначе полемізує з дідом Петром дід Олексій, який живе в зовсім іншій частині Полтавської області.

Вісімдесятирічний Олексій Павлович Кольчик із села Шкурпели на Зінківщині згадав найавторитетнішого мельника — Бубнова, який жив у селі до війни. Той зерно відволочував перед тим, як молоти, для того, щоб пилюки не було і шкірка відходила у зерна. Люди на Паску або на інші свята, коли треба було змолоти дуже якісне борошно, несли молоти до Бубнова. Останній вітряк біля Шкурпелів спалили років десять тому. Сьогодні в село хліб із райцентру привозять двічі на тиждень, а коли негодить, то й узагалі можуть не привезти.

А ось інше свідчення — відомого письменника В. Скурратівського: "Змелене у вітряку борошно не прітимає, буде пухким, і паляниці з нього майже не даватимуть глевких закальців".

* * *

— А як називається оця величезна товстелезна колода, що знизу під вітряк тягнеться і підпирає його, наче рука?

— Вона називається дриголина. Цією "рукою" млин повер-

мені вдалося. На колесо насаджені дерев'яні "пальці". Посередині млина — вертикальний вал, на який і передає енергію вітру палешне колесо. Це другий поверх вітряка. На першому поверсі на валу закріплено

чергу, стояв на товстому, вритому в землю стовпі. І другий тип вітряків, у яких за вітром поверталася верхня частина — голова.

Як тільки кмітливі наші прадіди не використовували силу вітру! Ось де диву даєшся!

На ГАМАРНІ, іншими словами — залізничовальському млині, вітер допомагав ковалям! Сукновальний млин називався ВАЛЮША. Вітряки вдосконаленої конструкції, як писав В. Скурратівський, використовували для шеретування пшона, пшеничної та гречаної крупи, давили олію. В південних регіонах України вітряки допомагали качати воду для зрошення. У перші повоєнні роки в багатьох господарствах працювали вітряні водокачки, які зводили переважно на тваринницьких фермах.

У друкованих джерелах, де розкажується про млини, наводиться час першої згадки про них на території України. Перша письмова згадка датується 1788 роком. Її зробив російський письменник В. Зу-жовував у 1781—1782 роках. Станіславський млин, який в Україні збудували 7 тисяч ро-

костанній діючий вітряк у селі Круподеринці Полтавської області. На нього вже безліч разів чинили замахи, але він якимось дивом продовжує жити.

Петро Володимирович Орел розповідав, що з батьком були свідками, як у 1941 році наші замінували млин і намагалися висадити його в повітря. Але завадили німці, що швидко наступали. Вони відігнали радянських мінерів і розмінували млин. У 1964 році, коли старий мельник Ладимир помер, вітряк просто намагалися розтягнути. Врятував його син мельника, який і сам став мельником.

Сьогодні унікальну споруду охороняє практично все село. Якос млин заледве не спалили діти, іншого разу заїжджі туристи хотіли покататися на крилах. Але ж, коли млин не працює, він загальмований, — крила просто зламалися.

У тих же Круподеринцях є й сучасний млин. Млин наш, український, виготовлений у Могилеві-Подільському, працює у дві зміни й видає за добу 7 тонн борошна! Цього вистачає, щоб нагодувати все село. З цього борошна в сільській пекарні випікають із півтисячі духмяних хлібин. Пекарня теж обладнана найсучаснішою технікою. Але немає в селі жодної господині, яка б час від часу не випікала хліба в печі. Адже домашній хліб куди смачніший! Чи не так?..

● **Анатолій НЕДАВНІЙ,**
Полтавська обл.

На фото автора: ключі від історії; потомствений мірошник Петро Володимирович Орел; сучасний млин у Круподеринцях. Намелює за добу сім тонн борошна. Тут працюють Василь Ворона з сином Володимиром; сільські пекарі Світлана Товстоп'ят і Людмила Ковтун.

КЛЮЧІ ВІД СТАРОГО МЛИНА

тають "обличчям до вітру". Отам ото бачите, до того стовпчика намотується трос чи цеп, зачіпається отут зверху за дриголину — і пішов крутити! А воно вітряк підтягує, куди треба поверне.

В інших місцях цей нехитрий поворотний пристрій називають *ворот, воротило, вирло, дишель, стріла*. Дерев'яні ночви, корито, куди засипали зерно, — *кіш*. Для очищення зерна — *шеретівка*, гніздо для веретена — *порплиця*, рештак — пристрій, що трясє рукав коша, жолоб, по якому йде борошно, — *мучник*.

* * *

Серед людей почуте: "Не стільки млива — скільки дива".

Справді, дивуєшся — як таке величезне одоробло могло повертатися на одній "нозі" за вітром. Як складно й водночас зладжено крутилися крила, складний механізм валів та шестерень? Головним у вітряку було величезне палешне або пальцеве колесо. У Круподеринському млині це колесо, либонь, три метри в діаметрі, принаймі так

“Якось у Канаді після концерту до нас пі- дійшла жінка. Благала поїхати до неї додому. Згодна, каже, заплати- ти будь-які гроші. По- мирав її батько, який усе життя тужив за Ук- раїною. Останнє, про що просив він на смер- тному одрі, — почути ще раз українську піс- ню. Ми погодилися, — розповідає прославе- на українська співачка, народна артистка Ук- раїни Раїса Кириченко. — На ліжку побачили чоловіка у вишитій ук- раїнській сорочці. Цій сорочці було, либонь, років двісті, не менше. Очевидно, її переда- ли у спадок із поко- ління в покоління. Від- до внука, від батька сина.

Як виявилось, чо- вік той усе життя по- цював на чужині ша- тарем. А родом він Тернопільської обла- ті, виїхав із батька на чужину, коли йому було років двадцять від роду, тому Батьківщи- ну пам’ятав добре. Усе життя жив Україною, марив нею. Співаю, а він плаче, як дитина. Ми всі, хто там був, теж плакали”.

НИТКА ДОВЖИНОЮ В СТО РОКІВ

У березні 2000 року в се- лі Абазівка, що в Полтав- ському районі Полтавської області, саме на Явдохі по- мерла Євдокія Онисіївна Бі- лик. Ім’я цієї незвичайної жін- ки не було занесене до зна- менитої Книги рекордів Гін- неса тільки тому, що жила вона тихо й непомітно в ук- раїнському селі, а не в Євро- пі чи Америці. Писати про бабусю Явдоху почали тіль- ки за кілька років до смерті. Автор цього матеріалу три- мав у власних руках паспорт, де було написано про те, що Євдокія з’явилася на цей світ у березні 1882 року. Отож, підрахуйте — бабуся дожила до 118 років! До та- кого віку ніхто в світі, якщо автору не зраджує пам’ять, іще не доживав. Але для на- шого матеріалу не це голов- не. Євдокія Онисіївна Білик усе життя вишивала. Виши- вала, навіть коли її вік давно перейшов сторічний рубіж! Уявляєте, якої довжини по- винна бути така нитка... Нит- ка, довжиною в сто років.

МУЖНІСТЬ

Коли я вперше побачив цю жінку, довго не міг отримитися. Було це чотири ро-

майстерно вправ- лятися з голкою.

ЧЕРВОНИМИ ТА ЧОРНИМИ НИТКАМИ

Автор цих ряд- ків чув пісню “Два кольори” в Узбе- кистані і в Росії. До того ж, співали її люди, які ніколи в житті не були в Ук- раїні.

Кожен народ має свої націо- нальні символи. Для українців — це пісня і вишивка!

На сьогодні в Україні залишило-

на — поряд, але в полтав- ських вишивках чорними нитками не користувалися ніколи. Навпаки, відмінна риса полтавських вишивок — пастельна гама кольорів. Сірі, білі, жовтуваті. Ви- ключно полтавська вишив- ка — білим по білому. Кожна вишивка — індивідуальна ручна робота. Робота над- звичайно копітка. Наприк- лад, для того, щоб вишити чоловічу сорочку або жіночу блузку, необхідно, як міні- мум, місяць. Це більше ста годин роботи. А в деяких випадках буває і двісті го- дин. Звичайно, за потреби можна все й повторити, як- що замовник побажає, але це трапляється не часто. За

ТКАЦЬКИЙ СТАНОК НЕ ЗМІНИВСЯ З ЧАСІВ ДАВНЬОГО ВАВИЛОНУ

Крім вишивки, фабрика виготовляє також килими та гобелени.

Якщо килимарство має в світі тисячолітню історію, то гобелени з’явилися по- рівняно недавно — кілька сотень років тому. А от пер- ші українські гобелени по- чали виготовляти саме в Решетилівці.

У 1934 році йшла підго- товка до Першої всесоюдної виставки декоративно-у- житкового мистецтва. Уряд України звернувся до ху- дожників-професіоналів із

Росії та Молдови, Казахста- ну й Білорусі. Тут виконува- лися дипломні роботи Мос- ковського художнього інс- титуту та Бакинської худож- ньої академії. До 70-річчя фабрики секретаріат Союзу художників СРСР нагоро- див фабрику дипломом “За виготовлення великих те- матичних гобеленів для Ра- дянського Союзу”. Саме в Решетилівці замовили по- дарунок від України до 70-річчя Леоніда Брежнєва. Тут виготовили гобелен ве- личезних розмірів “На річці Оріль”. Але до Брежнєва подарунок так і не потра- пив. Напередодні ювілею вийшла Постанова Уряду про заборону персональних

«ДВА КОЛЬОРИ МОЇ. ДВА КОЛЬОРИ...»

Вишивка — одне з найпопулярніших, най- давніших народних ремесел в Україні. Архео- логи знайшли відображення вишивки поблизу Хорола на бронзових чоловічих статуетках VI—VII ст. Вишиті сорочки були популярними в Київській Русі, про що свідчать мініатюри давніх літописів, спогади іноземців. На поло- вецьких кам’яних жіночих скульптурках XI—XIII ст., теж знайдених на Полтавщині, — елементи вишивки на манжетах і подолах у- борання. Вишивку епохи Гетьманщини можна побачити на народних картинах “Козак Ма- май” та “Козак-бандурист”.

Протягом сотень і сотень років існувала традиція, за якою жодна українська дівчина не могла вийти заміж, не приготувавши до за- міжжя вишитих рушників, сорочок, ска- тертин. В українських селах ця традиція існувала ще років п’ятдесят тому, а в де- яких районах Західної та Південно-Захід- ної України збереглась і до сьогодні.

ки тому в містечку Велика Багачка. Уся сільська хата у вишивках! Чи то музей, чи виставка яка, відразу й не второпаш. Рушники, ска- тертини, простирадла. Все, що було в кімнатах, усе по- гаптовано квітами!

Але головне не це. Уля- на Аврамівна Христенко — від народження інвалід: 64-літня жінка сідала на ма- ленького стільчика, брала пальцями ноги голку і... ви- шивала. Цими ногами вона багато чого навчилася ро- бити — прибирати в кімнаті, працювати на городі, готу- вати будь-які страви, справлятися з нехитрим до- машнім господарством.

Фактично одне під- приємство, де займа- ються вишивкою. Це Решетилівська фабри- ка художніх виробів ім. Клари Цеткін. Пара- доксом, але підпри- ємство, якому майже сто років і яке виготов- ляє найбільш “україн- ську продукцію” в світі, уже на першому році незалежності позба- вили офіційного стату- су “підприємства ху- дожніх виробів”. Про- дукція, яка тут випус- кається, це — килими, гобелени, вишиті руш- ники, сорочки, скатер- тини (ручної роботи; кожен виріб — у єдиному екземплярі). Так ось, цю продукцію прирівняли до ви- робів цегельного заводу або ковбасної фабрики.

Розповідає художник із вишивки й завідувачка му- зею фабрики імені К. Цеткін Олена Коршунова: “Україн- ські вишивки можна умовно розділити на три типи. Ви- шивки західних областей, вишивки Київщини і вишив- ки Полтавщини. Вишивки західних областей України відзначаються яскравою ко- льоровою гамою, їх завжди можна відрізнити за яскра- вим насиченим кольором, а також за технікою виконан- ня. В основному, вишивають хрестиком. Вишивки Київ- щини — червоне з чорним. Полтавщина та Київщи-

ня фактично одне під- приємство, де займа- ються вишивкою. Це Решетилівська фабри- ка художніх виробів ім. Клари Цеткін. Пара- доксом, але підпри- ємство, якому майже сто років і яке виготов- ляє найбільш “україн- ську продукцію” в світі, уже на першому році незалежності позба- вили офіційного стату- су “підприємства ху- дожніх виробів”. Про- дукція, яка тут випус- кається, це — килими, гобелени, вишиті руш- ники, сорочки, скатер- тини (ручної роботи; кожен виріб — у єдиному екземплярі). Так ось, цю продукцію прирівняли до ви- робів цегельного заводу або ковбасної фабрики.

свою працю вишивальниця отримує 1 грн. 20 коп. за го- дину. Підрахуйте, заради звичайної цікавості. Сто го- дин роботи — це місяць. Виходить — 120 гривень.

Побувала на фабриці знаменита кіноактриса Со- фі Лорен, довго консульту- валася з художниками. Зір- ка кіно замовляла справ- жню українську вишиту со- рочку. У той час на Полтав- щині знімався кінофільм “Соняшники”. Ця сукня піс- ля зйомок стала експона- том музею.

Практично всі фольк- лорні колективи України та професійні артисти замов- ляють національні костюми саме в Решетилівці. Реше- тилівські вироби замовля- ють також українці з Кана- ди, Бразилії, Австралії”.

пропозицією ство- рити картини-гобе- лени.

Чим килим від- різняється, наприк- лад, від гобелена? Гобелен — це творча робота художника, перенесена на той же килим. Уряд звер- нувся за допомогою до найвизначніших українських худож- ників. Творчу май- стерню очолив Ми- хайло Деревус, у майбутньому — на- родний художник Ук- раїни. Так були ство- рені перші в Україні тематичні гобелени. Дехто може запита- ти: невже українці до

цього не знали, що таке го- белени? В Україні побутова- ло звичайне “рослинне” ки- лимарство. Килимарниця вибирала малюнок за осо- бистим смаком та фантазі- єю. А взагалі, гобелени відо- ми в Росії ще з часів Петра Першого. У той час їх нази- вали шпалерами. Сьогодні ці гобелени можна побачити в Ермітажі. У Росію гобелени прийшли з Франції.

Технологія виготовлення килима й гобелена одна й та ж. Розмір теж вирішального значення не має. Головне, чим відрізняється гобелен, — це те, що він є заверше- ною мальовничою роботою, перенесеною на килим.

Решетилівка стала творчою Меккою худож- ників. Сюди приїздили митці з

лаці, і в приміщенні Верхов- ної Ради. На фабриці якраз виготовляють чергове за- мовлення для кабінету Пре- зидента України. Це гобе- лен розміром шість квад- ратних метрів.

У жовтні 2002 року відбу- лася нарада Державної ху- дожньої ради. Решетилів- ська фабрика виявилася єдиним підприємством, яке претендувало на статус “підприємства народних ху- дожніх промислів”. Як ви- явилось: “решетилівські ху- дожники не в змозі довести членам експертної комісії, що вони справді виготовля- ють художні вироби”. Пара- докс, чи не так? Майже сто років у цьому ніхто не мав сумніву. “Сумніви” почалися тільки в незалежній Україні...

Директор фабрики, за- служений художник України Леонід Товстуха, говорить: “Уже й слів немає таких: “фабрика художніх ви- робів”. Сьогодні юридично ми просто Фабрика імені Кла- ри Цеткін. Причина, як мені здається, в тому, що, якби фабрика отримала статус підприємства народних ху- дожніх промислів, то, згід- но Закону, який Президент підписав ще в 2001 році, держава має брати на себе певні зобов’язання щодо збереження та розвитку на- родної культури. А значить — і пільгові кредити нада- вати, і певні пільги в опо- даткуванні”.

До речі, в той час, коли Україна ще була в складі Союзу РСР, тобто, не була ще незалежною, кожні п’ять років ЦК КПРС і Рада Мініс- трів приймали постанови про розвиток народних ху- дожніх промислів. І пільги надавалися, і в голову ніко- му не приходило ставити вироби фабрики худож- них виробів в один ряд із ви- робами підприємств маши- нобудування чи будівель- ної індустрії. Невже не зрозуміло, що штампувати болванки й виробляти ху- дожні вироби — зовсім різ- ні речі?

• **Анатолій НЕДАВНІЙ,**
Полтавська область
Фото автора

ДУМКИ ВГОЛОС

Серпневі свята, попри літнє тепло в Україні, позначилися відчутним похолодінням політичного клімату.

Все ж таки дотепні люди працюють у СБУ, міліції та Генпрокуратурі. Кращого моменту для подібних оголошень годі вигадати — саме напередодні роковин Незалежності силовики зробили відому заяву про наміри дати відсіч провокаціям, які начебто готуються в середовищі опозиції, починаючи з 24 серпня. Зі звичною чекістською прямоотою — не вдаючись у подробиці, — «превентивні заходи будуть вжиті негайно, гласно, адекватно ситуації і в повній відповідності з законами». Цікаво, що заяву зробили силові міністерства, а розповсюдила її чомусь прес-служба Президента. Хоча кожна з поважних структур має свої прес-служби, працівники яких чи то масово занедужали, чи жоден ще не повернувся з відпустки.

ЗНАЙТИ БЕН ЛАДЕНА... ПІД СТОЛОМ У ЮЩЕНКА

“Превентивні заходи” тим часом не забарилися. Після вибухів на Троєщинському ринку Деснянська міліція затримала п’ятьох підозрюваних у тероризмі, двоє — справжня передвиборна знахідка! — були названі представниками УНП. Терористи були настільки люб’язні, що навіть не ховали своїх партійних посвідчень та ще купи інших “вещдоків”. Їх радісно вилучила міліція і продемонструвала громадськості. Одна з тих, на кого приміряли лаври Бен Ладена, — вагітна жінка. Ще один “зловмисник” — працівник “5 каналу”, що його дуже “любить” влада, і це у них взаємно. Далі — ще цікавіше. Затриманий О. Пастух, котрий зізнався у виготовленні вибухівки, таки справді є працівником штабу кандидата в президенти — Богдана Бойка, якого підтримує організація “Тризуб”. До неї належить іще один “трое-

щинський бойовик” Т. Швиденко. Для незайвої довідки — вперше Б. Бойко сумно прославився участю в розколі Руху покійного В. Чорновола, відтак — як послідовний антиющенківець. Нарешті, Д. Савченко з “5 каналу” раніше працював охоронцем Д. Корчинського в УНА, зараз — член партії УНА Е. Коваленка. Усі ці подробиці повідомив журналістам Р. Безсмертний, однак на центральних телеканалах їх чомусь не почули.

Утім, шиті білими нитками провокації “по-троещинськи”, то — лише “квіточки”. Грких “ягідок” чекайте пізніше. Ближче до 31 жовтня доморослі полковники Проніни, дивись, та й спіймають самого Осаму — десь під столом у штабі “Нашої України”.

Ще й не такі дива можуть статися напередодні офіційного проголошення України без Кучми, тобто виборів. Главі держави

до цієї думки звикнути нелегко, про що він дав зрозуміти у своєму спічі до дня 13 роковин державної Незалежності. Лідер, “так сказати”, європейського зразка, яким напевне вважає себе гарант, обзивав політичних суперників “пигмеями”, Верховну Раду — пристановищем “гайдамаччини” та “махновщини”, лідера соціалістів О. Мороза — “швидкою допомогою, що сама калічить і сама допомогу надає”. Тому досить балачок про невідтримку Президентом будь-кого з кандидатів, хай живе спадковість влади як гарантія стабільності. Такий собі святковий месидж, після якого влада зі ще більшим ентузіазмом узялася забезпечувати згадану спадковість. І навіряд чи троєщинська історія стане останньою, що перейшла в передвиборний спадок.

• Л. П.

БЕЛЕТРИСТИКА

“Слово Просвіти” вже повідомляло про судовий процес “В.Медведчук проти екс-депутата Д. Чобота”.

Він розпочався два роки тому позовом В. Медведчука до видавців книги “Нарцис” про захист його честі, гідності та ділової репутації, а віднедавна може отримати друге дихання в Європейському суді в Страсбурзі. Якщо Верховний суд України винесе рішення на користь Голови Президентської Адміністрації. Нагадаємо: після появи книги “Нарцис”, у якій Дмитро Чобіт дослідив життєвий шлях лідера СДПУ(о) й повідомив громадськості скандальні факти біографії Віктора Володимировича, Медведчук заперечив низку тверджень, наведених у книзі, що спричинило початок судово-

«НАРЦИСА» ЧИТАТИМУТЬ У СТРАСБУРЗІ?

го процесу. Після рішення суду на користь Медведчука й подан-

ня апеляції Чоботом, судовий процес продовжився в Апеля-

ційному суді міста Київ. Ця судово-ва інстанція, як і попередня, на думку видавців “Нарциса”, не дала жодної юридичної оцінки сотням доказів достовірності написаного в книзі. Під час розгляду справи у Печерському районному суді була оскаржена навіть фраза “Рано чи пізно туман розсіється, а бульки тріснуть — такий закон природи”. Попри те, що це речення не має жодного відношення до честі, гідності й ділової репутації Медведчука.

Дмитро Чобіт подав касаційну скаргу на рішення Апеляційного та Печерського районного судів до Верховного Суду України. Далі — Страсбург? Детальніше — в наступному числі газети.

• Богдан ГДАЛЬ

ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВ У ГАЛИЦЬКІЙ ПРОВІНЦІЇ

РЕГІОН

КАРТИНКИ З ВИСТАВКИ

Віднедавна у Чорткові постійно діюче видовище — біля кінотеатру, в якому давно не показують кіно, вишикувалися намети кандидатів у президенти. Жовтогарячий — Ющенко, блакитно-білий — Януковича, посередині між ними — непоказний столик, за яким сидить скромна жіночка: така тут агітація за О. Мороза. Намети і столик між собою не ворогують. Найбільше публіки збирається біля жовтогарячого, Тернопільщина — традиційний регіон націонал-демократів.

Та це не означає, що адмінресурс у Чорткові відпочиває. Його здобутки наразі скромні порівняно з іншими регіонами. Дмитро Михайлецький, довірена особа В. Ющенка в районі, розповідав, що “маємо поодинокі факти”. В районній держадміністрації, було, готували й друкували списки членів виборчих комісій і спостерігачів, прихильників діючого прем’єра. Голова райдержадміністрації Степан Левчук каже, що багато галасу було з нічого, бо в районному “білому домі” чимало працівників — діячі партій правої опозиції: “Десь колись у них якісь підозри виникають і потім виливаються в безпідставні скарги”. Загалом же, на Чортківщині — справжня міжпартійна іділія на тлі гарантовано

Райцентр Чортків, що на Тернопільщині, на перший погляд, справляє враження краю неляканого електорату. Хоча ніщо передвиборне йому не чуже.

“нашоукраїнського” електорату. Минулої виборчої кампанії блок В. Ющенка набрав тут 80 % голосів, “За ЄдУ!” — 1,7 %. 31 жовтня нечисленні симпатки В. Януковича розраховують на 10 %, їхні опоненти кажуть, що й “2—3 % для них було би дуже добре”. І ті, й інші змагаються за 20 % голосів тих, хто ще не визначився.

Серед 22 представників місцевої територіальної виборчої комісії — по двоє представників обох Вікторів, О. Мороза, П. Симоненка, А. Чорновола та Н. Вітренко. Голова комісії — прихильник А. Кінаха, секретар — В. Ющенко. Список членів тер-виборчому недавно надрукували в чортківській “районці” “Голос народу”. На її ж шпальтах діючий прем’єр привітав із Днем незалежності “дорогих чортківчан”. Минулого року В. Янукович подібних сантиментів до мешканців галицького краю не виявляв. Зате в липні Кабмін несподівано швидко перерахував гроші потерпілим від наслідків стихії. Навіть районний голова дивувався: “Раніше, було, пообіцяють, потім тих коштів місяцями чекаєш. А тут протягом кількох днів гроші надійшли”.

Корисна все ж таки штука — вибори. Гроші надійшли, а голо-

ву облдержадміністрації І. Курницького “пішли”. Після витівок стихії та липневого візиту Прем’єр-міністра. Офіційна версія — Курницький їздив у відрядження, поки селянам городи змивало. Новим господарем Тернопільщини став міліціонер М. Цимбалюк, близький до соціал-демократів об’єднаних. Має диплом Тернопільського педінституту, викладач фізкультури. Чортківчани новим призначенням перейнялися трохи більше, ніж життям на Марсі, — як і скрізь, тутешня публіка не надто цікавиться політикою.

І В ІТАЛІЇ — ЗА ЮЩЕНКА

Зате партійне життя вирує в місцевих штабах фаворитів перемогів. Штаб В. Януковича поселився у євро-відремонтованому будинку Чортківського держлісгоспу, штаб В. Ющенка — в доволі похмурій споруді районної автошколи. Штабісти Ющенка працювали на нього і під час попередньої парламентської кампанії, штабісти В. Януковича — на “За ЄдУ!”. Ще раніше чортківські прихильники прем’єра прихилилися до Є. Марчука, коли той балотувався в президенти.

У штабі Януковича особливих

ілюзій стосовно переможних відсотків їхнього кандидата на Чортківщині не плекають. Як повідомила заступник голови штабу з політичної роботи, Наталя Мацелюк, згідно з результатами проведеного в районі опитування, 43 % виборців — за Ющенка, 13 % — за Януковича. Тим не менше, тут розраховують, що прем’єра таки полюблять освітяни й пенсіонери. Недарма ж першим Кабмін підвищує зарплату, а другим — пенсію.

Для багатьох чортківчан джерело доходів — зовсім не державний бюджет. За приблизними оцінками, 30 % тутешніх громадян — закордонні заробітчани. Один чортківський жартівник навіть виступив із пропозицією в обласній газеті “Вільне життя” — скрізь по Європі треба розвішати плакати наших кандидатів. Щоб арбайтери знали, за кого голосувати. Жарти жартами, але представники опозиції зараз обходять квартири чортківчан, цікавлячись, чи мешкають у них заробітчани. Щоб дізнатися, — чи ті прийдуть на вибори. Одне із ноу-хау боротьби з адмінресурсом, який дуже любить “мертві душі”.

Д. Михайлецький впевнений, що “заробітчани — електорат Ющенка, бо саме через діючу владу були змушені виїхати”.

• Людмила ПУСТЕЛЬНИК
Київ—Чортків—Київ

РЕФЛЕКСІЇ

ПОРТРЕТ ПРЕМ’ЄРА КРІЗЬ РОЖЕВІ ОКУЛЯРИ

Керівник виборчого штабу кандидата в президенти Віктора Януковича Сергій Тигипко вирішив представити виборцям “невідомого” Януковича. Наприклад, висвітлити його щемно-пасторальну якість — захоплення розведенням голубів.

Справді, непогана риса, коли голубів купують і утримують за власний рахунок. Але яку користь може принести вона виборцям?

Народна мудрість вчить: аби впізнати майбутнє, слід зазирнути у минуле. На жаль, минуле пана Януковича зовсім не ніжного “голубиною” кольору, яким зараз намагаються його показати дорого оплачені іміджмейкери зі штабу Прем’єр-міністра.

Так, він працюючий керівник. Але хто порівнював його працюючість із працездатністю іншого Прем’єра — Віктора Ющенка — та довів, що вона вища? Віктор Ющенко, щоправда, не сидів у в’язниці ніколи. Хоча теж народився у важку повоєнну добу, мав молоді роки та пов’язані з ними спокуси.

Однак гідно пройшов усі випробування молодості, над усе ставив отримання знань, без допомоги космонавта Берегового чи інших осіб здобув чудову освіту й досяг найвищих посад у країні. Термін його перебування Прем’єр-міністром приніс Україні непохитну гривню й зупинив жажливу інфляцію.

Хто ж належить до друзів Віктора Януковича? Той, хто в Донецькій області першим висунув його кандидатуру на посаду президента, — генеральний директор заводу “Азовсталь” Олексій Бєлий. Чи давно директорує пан Бєлий? Ні, недавно.

На цю посаду його поставив пан Янукович саме перед своїм від’їздом на прем’єрство до Києва. Шановний читачу, чи не спадають Вам на думку прислів’я “рука руку мие” і байка про “Півня та зозулю”?

Треба зазначити, що поява нового директора на “Азовсталі” готувалася заздалегідь. Поважне джерело інформації, що не побажало назватися, свідчить: напередодні був створений ніде не врахований фонд-схованка в 400 тис. гривень і чималі матеріальні запаси.

Тому не встиг обійняти посаду новий директор, як почалася “пруха” — щастя посунуло на робітників заводу справжнім локомотивом. Зарплата почала стрімко зростати, обсяги виробництва також.

Щоправда, окрилений успіхом пан Бєлий одразу змінив кілька тисяч досвідчених пенсіонерів на вчорашніх випускників училищ.

Ті нанесли збитки виробництву, а пенсіонери кілька місяців пікетували міську раду — та хто згадає про дрібниці на тлі переможних звітів? По Маріуполі поповзли чутки про виняткову талановитість нового керівника “Азовсталі” та про те, що він родич Януковича.

Не маю сумніву, що вчорашня кореспондентка радіостанції “Свобода” буде завзято доводити повну кримінальну цнотливість директора заводу “Азовсталь” та його важке дитинство.

• Ірина МОЛЧАНОВА,
голова Маріупольської філії Союзу Українок

ІРАК, РЕФОРМА, ВИБОРИ — ТРИ СКЛАДОВІ ОСІНЬОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

ВЕРХОВНА РАДА

Парламентарі прийдуть у будинок під куполом після капітального ремонту, який іще триває, проте спікер обіцяє закінчити його до початку роботи сесії. Сесійна зала буде розширена, народним обранцям встановлять більш зручні крісла й до кожного місця буде підключений Інтернет (яким, щоправда, не всі депутати вміють користуватися).

Але не комфортом єдиним переймаються парламентарі. Голова Верховної Ради Володимир Литвин надіслав запрошення 26-ти кандидатам у президенти України взяти участь у відкритті чергової сесії парламенту. Кандидатів запросили, "щоб вони подивилися один на од-

7 вересня розпочинає роботу 6 сесія четвертого скликання, яка закінчиться в січні наступного року. На цей період припадають вирішальні події в політичному житті України — вибори Президента.

ного не через приціл своїх команд" і обговорили тему президентських виборів. Литвин зазначив, що Верховна Рада повинна в рамках своїх повноважень сприяти об'єктивності, демократичності та прозорості виборчого процесу. Спікер також підкреслив, що Верховна Рада не повинна забувати про те, що, крім законодавчої, у неї є ще й контролююча функція. Голова Верховної Ради вважає конче необхідним внесення змін до Закону "Про вибори Президента" щодо надання українським громадським організаціям права спостереження за виборчим

процесом. Спікер обговорив це питання з головою ЦБК Сергієм Ківаловим, який повідомив, що ЦБК має намір ініціювати відповідну пропозицію.

Іще одним із найбільш актуальних питань у парламенті буде перебування українських миротворців в Іраку. На думку В. Литвина, ймовірність внесення цього питання в сесійний зал є дуже великою вже на початку сесії. Про це свідчать і виступи на зустрічах із виборцями практично всіх рейтингових кандидатів у президенти. Як свідчить досвід, розгляд цього пи-

тання в парламенті відбувається завжди бурхливо — з плакатами, блокуванням та страйками.

Не менш проблемне питання — внесення змін до Конституції. Конституційний Суд іще не надав висновків із цього приводу. Нагадаємо, що міжнародна спільнота висловлюється категорично проти цього процесу, вважаючи недемократичним змінювати правила гри напередодні виборів. Але наші можновладці хочуть провести необхідне голосування у проміжку між першим та другим туром виборів. На думку багатьох експертів,

імовірність збору необхідних 300 голосів наразі ще менша, ніж це було 8 квітня (коли "за" голосували 294 голоси). Справа в тому, що після виходу до другого туру Віктора Януковича його рідна фракція "Регіони України" також не побажає скорочувати повноваження свого висувача. Спікер парламенту взагалі відверто заявив, що процес розгляду повинен бути прозорим і відкритим — кожен народний обранець має вголос сказати про свій вибір. У разі затвердження такої процедури кількість голосів може впасти до катастрофічної межі.

Отже, політичні канікули закінчуються. Бурхливі парламентські баталії ще попереду.

Ірина КОЛЯКА

СУДНИЙ ДЕНЬ

Нагадаємо, що 29 жовтня 2003 року в Пущі-Водиці під Києвом відбулися "загальні збори" за участю невеликої кількості членів НСПУ, які виступали проти теперішнього її керівництва. На зборах було прийнято рішення про відставку Яворівського, про внесення змін до статуту організації, головою Спілки обрано Наталю Околітенко.

За свідченням Яворівського, до списку учасників зборів у Пущі-Водиці було додано тих письменників, які не брали в них участі й не підтримували їхньої легітимності. Після цього НСПУ звернулася до Святошинського районного суду в Києві з вимогою визнати недійсним рішення "загальних зборів". Але цей суд ухвалив рішення на користь Околітенко та визнав її обрання законним. Київський апеляційний суд, у свою чергу, визнав законним рішення Святошинського суду Києва. Після цього голова НСПУ Володимир Яворівський оскаржив рішення Святошинського суду Києва у Верховному Суді. Якби Суд відхилив це клопотання, чинними стали б рішення Святошинського районного та міського апеляційного судів. Відтак через день у приміщенні НСПУ могли прийти судові виконавці, показати відповідні документи, й Околітенко з нечисленною групою людей була б визнана Спілкою письменників. У цій ситуації чимало відомих майстрів слова, які виступили

ЯВОРІВСЬКИЙ ДЯКУЄ МЕДВЕДЧУКУ ЗА ЗГУРТУВАННЯ НСПУ

проти Околітенко, залишилися б поза Спілкою. За словами голови НСПУ, за день-два нове керівництво проголосило б, що Спілка письменників на майбутніх виборах підтримує Януковича.

Коментуючи під час прес-конференції можливе негативне рішення Верховного Суду, Володимир Яворівський повідомив, що тиск на Національну спілку письменників має під собою політичне та майнове підґрунтя. Політична опозиційність НСПУ до нинішньої влади не могла за-

лишитися поза увагою чиновників з Адміністрації Президента. До того ж, перед засіданням Верховного Суду Пленум Спілки ухвалив рішення про підтримку на президентських виборах кандидатури Віктора Ющенка, і це, як каже голова одеської організації НСПУ Геннадій Щипківський, показало, що Спілка "не плазуватиме й не тикатиме дулі в кишені". Як зауважив Дмитро Павличко, письменники підтримують Ющенка, і це — причина утисків.

26 серпня Верховний Суд України задовольнив клопотання Національної спілки письменників України про незгоду з попередніми рішеннями Святошинського районного суду міста Київ щодо ситуації в НСПУ та направив матеріали для розгляду справи, по суті, до столичного апеляційного суду.

Голова Спілки Володимир Яворівський назвав рішення ВСУ важливою психологічною перемогою над страхом і адміністративним тиском, який чинився на письменницьку організацію.

Яскравим свідченням "поваги" до одного з найшанованіших членів НСПУ, а саме Павла Загребельного, стало те, що 25 серпня, день 80-річчя цього видатного українця, який зробив величезний внесок не лише в українську, а й у світову літературу, привітав лише Голова Верховної Ради Володимир Литвин.

Щодо майнової сторони протистояння, то приміщення Спілки письменників залишається єдиним по вулиці Банковій, яке не належить Адміністрації Прези-

дента. За словами голови НСПУ, це приміщення вже давно "впало в око" Леоніду Даниловичу. І він, як зазначив Яворівський, після завершення президентського терміну хотів би створити там свій фонд.

Повертаючись до рішення Верховного Суду України: якби воно було негативним, НСПУ могла б звертатися тільки до Європейських судових інстанцій, бо вітчизняні себе вичерпали. Але "засідання суду було коректним і процесуально дуже точним". Юристи від "Нашої України", які захищали Спілку, чітко довели, що в судах нижчої інстанції ніхто, фактично, не розглядав справи по суті. А суть справи була простою — Околітенко мала показати список учасників зборів, які відбулися в Пущі-Водиці.

Відповідаючи на запитання журналістів у переддень прийняття рішення суду, Яворівський подякував Вікторові Медведчуку за згуртування Спілки письменників. Адже письменники — це "кабінетні люди". Влада ж їх вивела на вулицю.

Після винесення рішення на користь НСПУ, "відтепер ні Околітенко, ні її команда не мають права говорити про те, що вони представляють НСПУ", — зазначив Яворівський. "Не виключено, що буде здійснюватися тиск на міський суд, бо на нього легше тиснути. Але є рішення Верховного Суду розглянути справу по суті, а тому політичним іграм уже місця не буде".

Богдан ГДАЛЬ

ЗМІ ТА ВИБОРИ

Провладні ЗМІ все більше дивують ви-нахідливістю в боротьбі з лідером рейтингів Віктором Ющенком.

На нараді в голови ЦБК із керівниками провідних телерадіокомпаній прозвучав лейтмотив поведінки провладних ЗМІ у висвітленні передвиборної кампанії. Мовляв, Закон "Про вибори Президента України" суперечливий сам по собі, та ще й не узгоджується з іншими законами — тому не будемо його виконувати! Голова Держкомтелерадіо І. Чиж фактично висловив таку ж думку. Тим часом, голова Комітету Верховної Ради з питань свободи слова Микола Томенко вважає: влада знайшла причину, якою пояснює активні зловживання на користь свого кандидата та відверте невиконання вимог Закону щодо забезпечення прав інших.

Нових "обертів" набула справа ЗАТ "Воля-кабель" (яке має 100 % американських інвестицій). Безпрецедентний тиск на ЗАТ, як повідомляє М. Томенко, зумовлений прагненням прокуратури забезпечити громадянам перегляд програм єдиного телеканалу "КРТ", який, за різними оцінками, близький до Генерального прокурора. Коли директор "Воля-кабель" відмовився виконувати припис районного прокурора про негайне включення "КРТ" в найбільш популярний соціальний пакет, через два дні його та головного бухгалтера було знову заарештовано. За захист "Воля" М. Томенко отримав зви-

ЯК ГОЛУБИ ЕКРАНИ СТАЮТЬ «ЖОВТИМИ»

Ігор Гринів під час прес-конференції

нування з вуст Генерального прокурора в прихильності до порнографії та насильства. Абсолютним лідером із позитиву на телеканалах натомість є Віктор Янукович. Прем'єр-міністра не критикували жодної секунди. На УТ-1

адувався інформа-Ющенка. Першість тримає "Інтер" (234 сек.), далі — УТ-1 (165) та "1+1" (91). А ось новиною є те, що інших "опозиційних" кандидатів (Мороза та Симоненка) критичі не піддають. Тільки УТ-1, мабуть, за звичкою, все ще дає негатив про Мороза.

Тим часом канали, які контролюються СДПУ(о), підвищили свої розцінки на політичну рекламу щонайменше вдвічі, а канал "Україна" взагалі відмовився їх повідомити. Один із керівників виборчого штабу Ющенка Ігор Гринів розповів журналістам, що УТ-1, "Інтер", "1+1" невинуватно довго згодили з підписанням зі штабом відповідних угод, але найближчим часом вони будуть підписані. Рекламного ролика Ющенка можновладці не змогли не допустити до ефіру державного каналу, але компенсували собі "втрату": спочатку показують ролики кандидатів Яковенка та Козака, рейтинги яких — менше 1 % (ролики присвячені не їм, а виключно критиці Ющенка); після такої "арт-підготовки" — Віктор Андрійович. Журналісти, переглядаючи цей "кіношедевр", щиро реготали. Ігор Гринів повідомив, що штаб позиватиме до суду власників телекомпаній.

І. К.

ЗМІНА ВАРТИ

Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Марек Зюлковський дав прийом із нагоди завершення місії Посольства Польщі як Контактного Посольства НАТО та у зв'язку з завершенням місії в Україні першого радника Войцеха Зайончковського і радника Посольства Мирослава Цеслика.

Місію Контактного Посольства НАТО перейняло Посольство Нідерландів в Україні, а пана Мирослава було вручено Почесну грамоту Міністерства закордонних справ України.

Численні представники дипломатичного корпусу, відомі особи столичної інтелігенції та мас-медіа вирішували важливі питання співробітництва у невинуватих бесідах навколо святкового столу.

Роман ЗАПОЛЬСЬКИЙ

МОДА І СВІДОМІСТЬ

У понеділок п'ятого липня після поразки португальців у фінальному футбольному матчі Євро-2004 я йшов на роботу й думав про причини програшу команди, яка, на мій погляд, не поступалася грекам за жодними показниками. А відповідь досить проста — тренерські настанови та дисциплінованість греків не дозволили португальцям грати так, як вони б хотіли. Греки нав'язали їм свою гру.

Отак, розмірковуючи про футбол, я зайшов у свій хмарочос і став чекати ліфта. Навколо юрмилися студенти.

Мою увагу привернула дівчина, яка була одягнена так, наче в неї прийшла на пляж. Підійшов до неї викладач спорідненої факультету Федри, і я не стримався й, звернувшись до нього, голосно сказав: "Добре, що тільки деякі студентки не бачать різниці між університетом та пляжем". Дівчина почула, почервоніла, але від коментарів на мою адресу утрималася. Спустився ліфт, і ми всі разом поїхали на свої поверхи. Коли екстравагантно вдягнена дівчина вийшла на восьмому поверсі, я сказав: "Якби моя дружина надумала в такому вигляді з'явитись до університету, то моя теща дала б їй доброго прочухана". Мій молодий колега додав, що він би почував себе дуже некомфортно, якби в нього на лекції з'явилася така модниця.

На жаль, я дуже поспішав і не вислухав обґрунтування точки зору мого молодого колеги. Справи швидко перевели мої думки в інше русло. Лише ввечері замислився, чи був я правий, критикуючи модницю. Виникло дуже важливе питання: чи можу я, людина пенсійного віку, судити про сучасну молодіжну моду. Не можу брати на себе відповідальності судити про доцільність моди з естетичної точки зору, бо я людина технічного складу. Судитиму лише з точки зору доцільності моди.

Тут є два аспекти. Перший — етичний. Університет — це вищий навчальний заклад, а не пляж чи спортивний майданчик. Тут одяг має бути досить строгий. У цьому є глибокий сенс. На пляжі кожен хоче "подати" себе якнайяскравіше, привернути до себе увагу. На спортмайданчику — одягнутися

якнайфункціональніше, щоб одяг не заважав рухам. А ось у вищому навчальному закладі "подавати" себе треба зовсім з іншого боку — старанності та глибоких знань.

Дуже відкритий одяг відволікає увагу всіх. Якщо дівчина відчуває на собі пильні погляди сусідів, то вона мимоволі рахує: скільки хлопців і як саме на неї дивляться. Говорити про її продуктивну роботу на занятті при цьому не доводиться. Звичайно ж, і юнакові зовсім не до викладача, коли він розглядає принади своєї чарівної сусідки. Не певний, що оголені й татуйовані хлопці та дівчата викликають захоплення у викладачів.

Іноді — яблука, частіше — городину, найчастіше — кукурудзу. Комбайни збирали кукурудзу на польових ланках, самоскиди звозили її на тік і звалювали до купи. Дівчата сиділи на тих кучугурах, очищали качани від листя, кидали їх у сапетки, а хлопці зносили до сушарні.

Мій перший колгоспний досвід був дуже сумним — переважна частина дівчат захворіла на цистит (застуду сечовивідної системи). Хоч і з запізненням, я публічно прошу вибачення у дівчаток, яких у перший раз свого колгоспного дійства не зміг уберегти від застуди. На другий рік я вже мав певний досвід, а тому попідкував-

ній моді, бігаючи в капронових панчохах. Богові дякувати — із Заходу прийшла мода на наші чобітки. Тому зараз у наших молодичок ніжки взимку не страждають.

Сьогодні звідкись прийшла дурна мода на голі пупи, татуювання. Повернулася мода на високі підбори. Прийшла нова мода на пляшки з пивом, жуйку, позалітературну лексику... Дівчата почали палити цигарки набагато більше, ніж хлопці!

Я не знаю, хто диктує ті сучасні моди. Я не знаю, скільки мільйонів витрачено на рекламу найсучасніших моделей одягу та взуття, цигарок та пива, татую-

те не звертати уваги на те, що значна частина наших хлопців не здатна служити в армії через поганий стан здоров'я. Давайте не звертати уваги на те, що вже в школі можна почути матюки, й не тільки від хлопців, але й від чарівних дівчаток. Давайте вважати за нормальне, що близько третини шлюбів зараз розпадається вже через три—п'ять років.

Я впевнений у тому, що нам, старшому поколінню, неможливо терпіти тую злую моду, яка може дуже сильно зашкодити нашим дітям та онукам. **Я глибоко переконаний у тому, що ми не маємо права дозволити комусь**

ЧОМУ ГРЕКИ ВИГРАЛИ

В останні роки модним став вважатися досить екзотичний одяг: у юнаків — відкриті майки, сорочки зверху не застебнуті, а внизу зав'язані на вузол, шорти або довжелезні спортивні труси; у дівчат — спіднички завдовжки 25—30 сантиметрів, кофтинки, що не доходять і до пупа... Чи це естетично, чи це корисно, чи це справді має під собою наукове підґрунтя?

жінки заздять молодості, а викладачі-чоловіки милуються приладами оголених дівчат. Це, навіпаки, викликає відразу, бо показує, що молоді люди прийшли до вузу не стільки навчатися, скільки "показати" себе та розважитися.

Другий аспект — функціональний. Улітку в наших аудиторіях — і задуха, й протяги. Якщо у дівчат оголені пупи та спина, то це дуже часто спричиняє до застуд.

Багато років тому, коли я був молодим викладачем, то кожного року їздив зі студентами до колгоспів. Нам доручали збирати врожай.

Фото Г. Оборської

діла не на купі вологої й холодної кукурудзи, а на стільчику або спеціальному дерев'яному сидалі, аби запобігти небажаній хворобі.

Будь-яка мода не безневинна. Недарма ж кажуть: "Жертва моди". У цьому є глибокий зміст. Я дуже добре пам'ятаю, як мої сучасниці взимку (а тоді зими були люті, морозяка — під 30 градусів) бігали в тоненьких капронових панчохах. Що вони мають зараз? Нехай молоді люди спитають сьогодні своїх мам та бабусь: що після тієї моди стало з їхніми ногами, чи не шкодують вони, що підкорялися тій дур-

знаю, яку шкоду все це приносить нашій молоді.

Нехай мені пробачать мої студенти та студентки, але на нашій кафедрі я ніколи не допускав такої наруги над здоровим глуздом.

Звичайно, що на всі ці неподобства ми можемо дивитися крізь пальці, не звертати уваги. Але... Тоді давайте не скиглити з того приводу, що нас уже не 52 мільйони. Давайте заплющимо очі та не будемо звертати уваги на те, що майже третина наших дівчат не може стати мамами, здатними народити здорових дітей. Давай-

як це хотілось би йому? Чи не час проявити батьківське піклування та заборонити всяке неподобство. Але заборонити все це не лайкою, а терплячою роз'яснювальною роботою. Це дуже важко. Проте вкрай необхідно, якщо ми не хочемо, щоб через кілька поколінь наша Україна взагалі перестала існувати.

До речі, 09.07.2004 року в газеті "Комсомольская правда в Україні" прочитав про підсумки Євро-2004 з футболу й був вражений: за винятком дружини форварда греків Деміса Ніколаїдаса, дружини всіх інших футболістів — звичайні домогосподарки. Вони зовсім не захоплюються іноземними модами, а "пропагують патріархальні сімейні цінності, які, хоч і поступово, але знову входять у моду".

Чи не час і нам не звертати уваги на намагання наших засобів масової інформації переконати нас у тому, що національні особливості та "патріархальні цінності" застаріли, стали шкідливими, що їх треба руйнувати; що лише глобалізація несе нам благо у вигляді найсучаснішої універсальної супермоди Заходу та Сходу. Чи не час нам зберігати вікові традиції та почати пропагувати наш, суто український, здоровий спосіб життя, відкритість, доброзичливість, порядність та цнотливість?

• **Віталій ЄВСТАХОВ**, професор НТУ "ХПІ", м. Харків

ТОЧКА ЗОРУ

Я знаю, що мистецтво конче потрібне, але не знаю, для чого.

Жан Кокто

Особисто в мене з раннього дитинства виробився до музеїв стійкий внутрішній спротив. Бо музеї виснажують емоційно і духовно. Я поважаю людей, які засновують і доглядають музеї і які присвячують їм усе своє життя, поважаю ідею, заради якої вони це роблять, знаю приблизну географію музеїв, знаю, що вони десь є — ці мовчазні й монументальні "храми муз" зі своїми так само мовчазними й дорогоцінними експонатами.

Але це ще не все. Моє відвідування музеїв завжди закінчувалося тотальним спустошенням. Намагаюся всім проінняти і все зрозуміти, бігаєш очима, до певного часу помічаєш кожну деталь, витискуєш, вимучуєш із себе емоцію, на яку, ти знаєш, ти здатна, а потім присоромлено ви-

МОЇ МУЗИ І МУЗЕЇ

Уявляю собі опудало вовка в сахалінському Музеї флори і фауни, який на свою голову перебіг із континенту по кризі, щоб стати за всі часи єдиним вовком на острові й потрапити до музею.

Фото Г. Оборської

ходиш із музею, констатуючи власну неспроможність що-небудь відчувати, коли того вимагає ситуація.

Музеї нагадують мені Байкове кладовище — це один зразок некрофілічної людської манії зберігати, пам'ятати і концентрувати минуле. На Байковому кладовищі вітха від життя затьмарюється потенційним і неминучим кінцем твого особистого майбутнього та твоєї особистої історії.

Музеї мені завжди пахнуть динозаврами, навіть моторошний запах викопних кісток (можливо, несправжніх) у Краєзнавчому музеї свого рідного міста, пам'ятаю музей Визвольних змагань українського народу і запах кісток, заплетених кіс і заіржавілих тюбиків з-під зубної пасти, знайдених у Дем'яновому лазі під Івано-Франківськом, пам'ятаю танки, бронетранспортери, височенну залізну "Родину-мать" і запах безглуздої смерті в музеї Великої вітчизняної війни в Києві.

Ще були залізни дверцята до гробниці якогось польського магната в музеї Сакрального мистецтва, які становили частину підлоги, і, стоячи на яких, великий у літературних колах епатажер Володимир Єшкілев заледве був не провалився до самої гробниці. Я знаю, що в Ермітажі 322 зали, 3 млн. експонатів і 24 км би- того шляху, які належить пройти, щоб оглянути назбиране добро, і знаю, що це навіть більше, ніж відстань з одного кінця Чорногірського хребта в Карпатах до іншого — від попа Івана до Говерли. Я багато знаю про музеї і волю знати про них, а не відвідувати.

Мене насторожує справжність муз, які етимологічно мали б там жити; підозрюю — то не музи, а тільки їхні спотворені фантоми, фікції, а справжні або давно помиралі, або, ображені, сидять на Парнасі й спостерігають, як іще людський геній примудриться з них познущатися.

• **Таня МАЛЯРЧУК**

ДОСВІД СУСІДІВ

За перші три місяці членства в Європейському союзі польські виробники збільшили експорт м'яса та виробів із нього на 40—50 %. Як пише сьогодні польська “Газета правна”, експорт молочних виробів зріс на 20 %. Газета зазначає: “Відкриття кордонів збільшило конкурентоздатність польських виробників, а знесення митних бар'єрів полегшило вітчизняним виробникам вихід на європейський ринок. Одряду після 1 травня з'явився високий попит на польські товари”.

За оцінками експертів, інвестиції у виробництво м'ясних виробів до кінця року можуть скласти 2 мільярди доларів. За відомостями газети, після приєднання Польщі до ЄС

ЄС — ЦЕ НЕ

зріс також експорт меблів, побутової техніки, деревини, одягу та будівельних матеріалів.

А найбільше виграли від вступу до ЄС польські виробники споживчих товарів. З 1 травня, наприклад, молочні продукти подорожчали на 25 % — 40 %.

Польські цукрові заводи з травня по жовтень поточного року додатково зароблять 146,3 мільйона євро за рахунок того, що ціни на цукор у Польщі зрівняються з європейськими. Такі дані подав Європейський комітет переробників цукру.

Як повідомляє “Жеч Посполита”, за статистичними даними, роздрібні ціни на цукор у Польщі з грудня минулого року по тра-

вень поточного зросли на 61,2 %. Подорожчанням найбільше скористалися польські цукрові заводи, собівартість виробництва на яких не змінилася. Європейський комітет переробників фруктів (СГО8) підрахував, що на подорожчання цукру більше за всіх виграють польські заводи, які в минулому році заробили упродовж півроку 107,4 мільйона євро. В 2003 році цукор у Польщі скуповувався за ціною 28,4 євро за тону.

Середня ціна на цукор на ринку ЄС у минулому році склала 715 євро/т.

За даними польських виробників, сьогодні в Польщі тонна цукру коштує не дорожче 700 євро/т. (0,65 євро за кілограм.)

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ

Минулого року з бюджету України в цілому на питання, пов'язані з євроінтеграцією, було виділено близько 1,5 млн. грн., на 2004 рік ці кошти майже подвоєно. Такі дані навів у інтерв'ю проекту “Про-Європа” голова Народного руху України, голова комітету Верховної Ради з питань європейської інтеграції Борис Тарасюк.

Він підкреслив, що “загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС остаточно була схвалена цього року й стала Законом. Процес адаптації має початок, але фактично не має кінця: ми можемо наздогнати законодавство ЄС, але ж воно також не стоятиме на місці, й кожного разу нам дове-

ПРАВО КОШТУЄ

дется приводити своє законодавство у відповідність до цих змін”. При цьому Б. Тарасюк наголосив, що це можливо “за умови, якщо українське керівництво буде послідовним у реалізації курсу наближення до ЄС із наступним членством”. Оцінюючи, які кошти необхідні на адаптацію вітчизняного законодавства до європейського, він не погодився з оцінками деяких експертів про те, що на ці цілі потрібні мільярди гривень.

“Я можу однозначно сказати, що ніяких мільярдів не треба. Законодавчий процес іде незалежно від того, чи буде Україна в ЄС, чи ні. Ми повинні політично визначити, в

якому напрямі буде розвиватися наше законодавство. Якщо метою є інтеграція до ЄС, то нам необхідно в законодавчій роботі виходити саме з цих критеріїв.

Уряд повинен готувати законопроекти з урахуванням цього, й ці законопроекти мають відповідати законодавству ЄС”, — зазначив Б. Тарасюк. За його словами, в Україні “потрібно зробити кваліфікований переклад усього законодавчого масиву ЄС, а це — значні кошти. За приблизними оцінками Б. Тарасюка, на адаптацію українського законодавства можуть знадобитися десятки мільйонів гривень.

ПРОГНОЗИ

Угода між Росією та Україною в справі транзиту російської нафти територією України може мати опосередкований вплив на зростання цін на паливо в Польщі, таку думку висловила президент Польської асоціації транзиту нафти Аурелія Куран-Пушкарська.

Рішення про зміну напрямку транспортування нафти унеможливило доступ до більш дешевої нафти. “Хоча в таких випадках варто говорити про економічний бік справи, але, на жаль, прийняті Україною та Росією рішення свідчать, що ціна на нафту може зрости”, — вважає пані Аурелія.

Український нафтопровід Одеса—Броди все ще може прокачувати сиру нафту з Каспійського моря, незважаючи на підписання договору про постачання російської нафти.

Про це журналістам у п'ят-

ПАЛИВО ПОДОРОЖЧАЄ?

ницю в Баку заявив повірений у справах України в Азербайджані Ігор Кизима.

І. Кизима заявив, що “експортування російської нафти — це лише тимчасовий засіб “заткнути дірку”.

“Укртранснафта” продовжує заповнювати нафтопровід “Одеса—Броди” технологічною нафтою, що постачається відповідно до контракту з російсько-британською компанією “ТНК-ВР”.

Станом на 30 серпня 2004 року, розмитнено та поставлено в Україну 300 тис. тонн технологічної нафти з Росії, яка транспортується Придніпровськими магістральними нафтопроводами в напрямку до нафтопроводу “Одеса—Броди”. З початку робіт у нафтопроводі закачано 130 тис. тонн нафти, якою заповнено 300 км магістралі.

У вересні цього року компанія планує завершити закачування в цей нафтопровід технологічної нафти, загальний обсяг якої становитиме 425 тис. тонн.

БАТ “Укртранснафта” й компанія “ТНК-ВР” підписали контракт про прокачування нафтопроводом “Одеса—Броди” 9 млн. тонн нафти на рік у напрямі нафтотерміналу “Південний” (Одеса).

Крім того, підписано чотири супроводжуючі угоди, що дозволяють компанії залучити кредит у розмірі до 108 млн. дол. на закупівлю 245 тис. тонн технологічної нафти й забезпечити гарантії фінансових ризиків.

Як вважають експерти, монополізація поставок енергоносіїв Росією, неодмінно призведе до їх подорожчання.

• **За інформацією ІМІ**

НА УЗБІЧЦІ

Бюджет Державного комітету з питань національностей та міграції становить 56 млн. грн. Про це поінформував голова Ради національних товариств України (РНТУ) Ілля Левітас на засіданні, присвяченому проблемі фінансування культосвітньої діяльності національних меншин в Україні.

Із названої вище суми 40 млн. грн. призначено на облаштування кримськотатарського народу, 12 млн. грн. — для біженців, головним чином, з афрозійського регіону, котрі осідають в Україні, а решта — аж 4 млн. грн.! — для задоволення потреб національ-

КОМУ Й СКІЛЬКИ

но-культурного розвитку національних меншин, які становлять до 30 % народу України, тобто майже 15 млн. громадян. Отже, на їх національно-культурний розвиток передбачено по 27 копійок на особу. Якби ж то! Бо в ці 27 копійок входять також кошти, призначені для біднішої української діаспори (!).

Як зазначив Ілля Левітас, “Власне, ці славновісні 56 млн. грн., що їх називають із кожного приводу, створюють враження добробуту, який держава начебто створює для розвитку культур національних меншин”.

Тим часом національні меншини практично майже відсутні в інформаційному полі України, а навіть вдалі творчі спроби порушити цю негативну традицію наражаються на адміністративний диктат. Прикладом можуть слугувати чудові українсько-польські радіопередачі циклу “По-сусідськи. Польський вектор” на Радіо “Культура”, які виходили п'ять разів на тиждень і були зняті з ефіру з причин, далеких від творчості й культурного розвитку.

• **Борис ДРАГІН**

СВОЇМИ СИЛАМИ

У цьому році Бердянську виповнюється 177 років. Місто засноване як торговельний порт на півдні багатого степового краю, на березі теплої, цілющої Азовської моря. Це море, хоч і найменше в світі, — але є дуже важливою транспортною магістраллю для кількох великих регіонів України та Росії. Крім того, Азовське море — одне з найбагатших рибою та іншими дарами. Одним із таких є його оздоровчий та курортологічний потенціал. Вода моря містить майже всі хімічні елементи, що в поєднанні з цілющим степовим повітрям дозволяє сьогодні здійснювати ефективне оздоровлення та лікування за 120 методиками.

Таке одночасне поєднання торговельно-транспортно-економічного та оздоровчо-курортного потенціалів міста на довгі роки визначило напрямки його розвитку. Промисловий та оздоровчо-курортний вектори розвитку обумовлювали один одного, доповнювали, а часто і вступали в серйозні протиріччя. Важко зараз судити про обґрунтованість реалізованих планів розвитку в Бердянську одного з найбільших у країні кабельних виробництв чи такого ж масштабного виробництва жаток, шляхової техніки, насосів та ін. Особливо гострі дискусії виникають щодо розташування майже в центрі міста підприємства нафтопереробної промисловості — колишнього експериментального заводу технічних масел, а нині — відомого заводу масел та оливи — “Азмол”.

Подією, що далеко не останнім чинником “прив'язки” таких промислових об'єктів саме до Бердянська для керівників багатьох московських відомств було бажання мати свій об'єкт біля теплої моря, свою “точку опори”.

ПРОМИСЛОВІ ТУРБОТИ КУРОРТНОГО МІСТА

Кажуть, якщо вам випало жити в складний час, то краще його пережити в провінційному місті біля моря. Ця думка належить відомому художнику ХХ століття Йосипу Бродському, який народився неподалік Бердянська й багато зробив свого часу для його культурного розвитку.

Здається, що цю думку поділяють також понад 136 тис. мешканців міста, а також і ті 250—350 тис. його гостей, котрі щороку приїждять сюди по сонце, море, здоров'я та просто гарний настрій і шматочок людського щастя.

Ці, а також природно-кліматичні чинники сприяли розвитку курортно-оздоровчої галузі, котра сьогодні нараховує до сотні закладів різного рівня та спрямування. Бердянськ — курортне місто, що зумовлено його географічним розташуванням, але Бердянськ занадто велике місто для того, щоб бути лише курортом.

Звичайно, значна частина мешканців міста отримує частину доходів у сфері курортно-оздоровчого бізнесу, який має сезонний, а подекуди й тінювий характер і мало що додає в офіційний бюджет міста. Основними ж наповнювачами бюджету та “годувальниками” соціальної сфери є великі промислові підприємства та дрібні підприємці. До речі, кількість зайнятих у промисловості й

приватному підприємстві (у т. ч. й промислового спрямування) у місті приблизно однакова.

На фоні економічних та організаційних проблем, що значною мірою були спільними для всіх, і виникла ідея створення міської спілки промисловців та підприємців, активно підтримана керівництвом міста. Особливістю Бердянської спілки промисловців та підприємців (БСПП) є те, що міська організація не є, як це часто буває, підрозділом відповідної структури, а самостійною незалежною організацією, самодостатнім утворенням небажаних, зацікавлених у позитивних зрушеннях на краще активних фахівців своєї справи, котрі очолюють відповідні трудові колективи й уболюють за їхню долю.

Сьогодні без участі БСПП на муніципальному рівні не проводиться жодне обговорення важливих проблем, не приймається, відповідно, жодне рішення. За останній рік уже навіть неозброєним оком видно суттєве поживлення у сфері економіки. Це, на нашу думку, ще не підйом і ніякої особливої заслуги вищого керівництва в цьому немає. Просто гору нарешті бере здоровий глузд та природжена працьовитість народу. У Бердянську ця проблема набуває особливої гостроти: важко зацікавити юнака, наприклад, перспективою оволодівати професією токаря протягом трьох років, щоб отримувати потім 1000 грн. за місяць, коли в “курортному” бізнесі можна (або здається, що можна) за-

дання, над вирішенням якого в місті працює БСПП.

Але зрушення на краще, безумовно, вже є. Промисловий сектор економіки міста за перше півріччя поточного року забезпечив приріст обсягів виробництва на 26,2 %, що, в порівнянні з відповідним періодом минулого року, більше на 7,5 %. Створено 2272 нових робочих місця, причому лише чверть — на підприємствах, а три чверті — в підприємницьких структурах на правах найму.

Середньомісячна заробітна плата по місту становить 495 грн. На 110 % виконано план надходження коштів у пенсійний фонд. Надходження в бюджет міста (без субвенцій та дотацій) виконано на 102,5 %. За рейтинговою оцінкою облдержадміністрації, в першому півріччі 2004 року серед 25 міст та районів Запорізької області Бердянськ зайняв перше місце. Успіх неминуче приходить до тих, хто шукає та знаходить вихід у будь-яких умовах.

Промисловці Бердянська вже усвідомили, що “спасіння потоплюючих” — справа рук самих потоплюючих, і допомоги ззовні чекати не варто. От якби ще тільки не заважали...

• **Микола АНТОНОВ**, заслужений машинобудівник України, директор виконавчої дирекції БСПП, **Олександр ГНЕДАШ**, кандидат технічних наук, керівник секції машинобудування БСПП

А ВСЕ ПОЧИНАЛОСЯ З ОЛІМПІЇ

ДО ВИТОКІВ

Олімпійські ігри вперше відбулися в Греції в 776 році до н. е. Місто Олімпія, де вони проводилися, вважалось однією з головних загальногрецьких святинь. Кожні чотири роки сюди з усієї країни з'їжджалися на спортивні змагання атлети. У дні Олімпіади в Греції встановлювався мир. Той, хто прямував на Олімпійські ігри, ставав особою недоторканною. Війни, які часто точилися між грецькими містами-державами, ніколи не зачіпали території Олімпії. Жоден володар не смів приєднати її до своїх володінь, у жоден союз вона не могла входити.

Вважалося, що стадіон для ігор перебуває під особливим покровительством богів, яких вигадлива фантазія еллінів поселила на найвищій гірській вершині Греції — Олімпі. Стадіон був облаштований так, що на його бокових настигах розміщувалося 40 тисяч глядачів. Спортивні ігри розпочинались і завершувались жертвоприношенням на честь верховного бога — Зевса-громовержця, й, насамкинець, загальним бенкетом.

Участь у змаганнях брали тільки чоловіки. До програми змагань, що складалась із

Прожити життя і жодного разу не побувати в Олімпії для грека було справжнім нещастям.

13—15 видів спорту, обов'язково входили — біг, заїзд на колісницях, п'ятиборство, кулачні бої, а також конкурс мистецтв. Змагання й пов'язані з ними урочисті процесії, продовжувалися п'ять днів. Переможців відзначали високим пошануванням, нагороджували вінками з гілок маслинового дерева, що росло біля храму Зевса. На їх честь встановлювали статуї. Ім'я переможця з бігу, яким розпочиналися ігри, присвоювалось усій олімпіаді.

Всі, хто був в Олімпії, відвідували храм Зевса. Він був споруджений у середині V ст. до н. е. архітектором Лібоном з Елідії. У центрі храму, в мармуровій залі сидів на троні тринадцятиметровий Зевс. Обличчя бога виражало мудру велич і доброзичливо спокійну зосередженість. У правій руці Зевс тримав богиню Ніку, а в лівій — скіпетр зі священним птахом — орлом. На перекидаках трону були зображені сцени олімпійських змагань, а під ногами бога стояв ослін, прикрашений золотими левями. Велетенська статуя Зевса — шедевр античного мистецтва, створений геніальним Фідієм. Культ фізичного й духовного здоров'я, гармонія людини та природи, обожнення прекрасного, життя, поєднане з мистецтвом, — головне, що сповідували давні греки. І, мабуть, саме в цьому розгадка того, що вони змогли так багато істинно цінного внести до скарбниці світової культури, цивілізації.

Олімпійські ігри проводились упродовж 12 століть — до 394 р. н.е., коли їх заборонив імператор-християнин Феодосій I, як такі, що не відповідали основним принципам нової релігії — християнства. За наказом можновладця найзнаменитіші скульптури з Олімпії було перевезено до Константинополя. Майже відразу після заборони самих ігор (395 р.) Олімпію спіткало природне лихо — руйнівний землетрус.

Дерев'яну статую Зевса, прикрашену золотом і слоновою кісткою, не можна було залишати просто неба і її встановили в одному з найбільших залів імператорського палацу. Тут вона незабаром загинула під час пожежі. Олімпійське містечко, більшість виступів стародавнього мистецтва в ньому в 426 р. остаточно було спалено релігійними фанатиками. Надовго завмерло життя в Олімпії. Тільки через півтора тисячоліття Олімпійські ігри були відроджені. Цим завдячуємо ініціативі й практичним зусиллям видатного французького педагога, засновника сучасного спортивного руху барона П'єра де Кубертена (1863—1937 рр.). Він очолив перший Міжнародний олімпійський комітет, який у 1894 р. в Парижі було обрано Міжнародним спортивним конгресом. Тоді прийнято й Олімпійську хартію — Статут Олімпійських ігор.

Через два роки (1896 р.) в Афінах відбулися перші відновлені Олімпійські ігри. Замайорів Олімпійський прапор — біле полотнище з емблемою — п'ятьма переплетеними кільцями (блакитним, чорним, червоним — верхній ряд, жовтим, зеленим — нижній ряд), що символізували п'ять об'єднаних в Олімпійський рух континентів земної кулі. При проведенні ігор до цього загальнозвуженого символу стали додавати ще й символ міста — організатора змагань. З 1920 р. до емблеми входить також девіз: (лат. Citiūs, Altius, Fortius — швидше, вище, сильніше). А з 1936 р. традиційним атрибутом ігор став Олімпійський вогонь, який запалюють від сонячного проміння в Олімпії та доставляють естафетою на відкриття Олімпійських ігор, де він горить до їх закриття на головному стадіоні в спеціальній чаші.

Якщо перші Олімпійські ігри нової доби відбулися на їх батьківщині, в Греції, то дру-

гі (1900 р.) — у Парижі. Слід зазначити, що VI (1916 р.), XII й XIII (відповідно 1940 р. і 1944 р.) Олімпійські ігри не були проведені через Першу та Другу світові війни. Ще з 1924 р., окрім літніх, окремо проводяться міжнародні комплексні змагання із зимових видів спорту (до 1992 р. — у рік Олімпійських ігор, а з 1994 р. в середині Олімпійського циклу).

Із кожним роком збільшується кількість країн та учасників Олімпійських ігор. Порядок, правила та вимоги щодо їх проведення зазнають певних змін, удосконалюються. Та основна, домінуюча ідея Олімпійського руху, виражена в словах "Оди спорту" П'єра де Кубертена, залишається незмінною: "О спорт! Несеш ти світу мир!"

Микола ГЛАМАЗДА

АФІНИ-2004 — УЖЕ ІСТОРІЯ

ДОСЯГНЕННЯ

Ось і завершилася головна спортивна подія чотириріччя. XXVIII літні Олімпійські ігри стали історією. Чи є в нас привід із приємністю згадувати Афіни-2004? По-за всяким сумнівом, є! Українські атлети перед усім світом показали, що можуть на рівних змагатись і перемогти будь-яких суперників.

Дві золоті нагороди непереможної в комплексному плаванні Яни Клочкової принесли їй титул чотириразової олімпійської чемпіонки та звання Героя України. Справжніми улюбленицями спортивних уболівальників стали Юрій Білоног (штовхання ядра), Наталка Скакун (важка атлетика), Марина Мерлені-Мельник, Ельбрус Тедеев (обидва стали тріумфаторами з вільної боротьби), Олена Костевич (стрільба з пневматичного пістолета), Валерій Гончаров (спортивна гімнастика), Юрій Нікітін (стрибки на батуті).

Олена Костевич здобула золото України

Звання "олімпійський чемпіон" не має приставки "екс-", воно дається назавжди. Найвища мета кожного спортсмена — здобути це звання. Та не слід забувати й про призерів. Так, срібну медаль молодого дзюдоїста Романа Гонтьюка, який зумів у півфінальній сутичці здолати свого суперника буквально за 2 лічені секунди до завершення поєдинку, а також бронзу важкоговаика Руслана Колокольцева, що виступав із незалікованою травмою, можна сміливо вважати спортивним подвигом.

Геннадій Білодід — у боротьбі

Нарешті Україна дочекалася медалі в ігровому виді спорту. Увесь турнір із жіночого гандболу підопічні Леоніда Ратнера пройшли впевнено й потужно. Програвши лише в півфіналі, наші дівчата зуміли в поєдинку за "бронзу" здолати опір французької збірної. А фінал цього турніру виявився взагалі унікальним. Уперше доля золотих нагород вирішувалась у післяматчевих семиметрових штрафних кидках. У підсумку переможці двох попередніх Олімпіад, гандболістки збірної Данії зуміли виграти "боротьбу нервів" у ко-

реанку і стали триразовими чемпіонками.

Всього у скарбничці нашої збірної набиралося 23 нагороди різного ґатунку: 9 золотих, 5 срібних та 9 бронзових. У загальнокомандному заліку це дозволило нашій збірній зайняти 12 місце. Якщо врахувати, що на минулій Олімпіаді в Сіднеї наші спортсмени не пробілися навіть до чільної двадцятки, то це великий, та й, зрештою, неочікуваний успіх. А пальму першості посіла збірна США, у якій 103 медалі, з них 35 золотих. Головними їх суперниками були збірні Китаю та Росії, які стали другими й третіми, відповідно.

Спортивні функціонери, тренери, журналісти, безперечно, ще довго будуть робити детальний аналіз, давати прискіпливу оцінку виступу наших олімпійців в Афінах. Ну, а нам залишається сподіватися на успіхи наших спортсменів на інших престижних змаганнях і чекати на наступну Олімпіаду, яка відбудеться через чотири роки в Пекіні. Хочеться вірити, що столиця "Піднебесної" буде до нас іще більш гостинною, ніж столиця Еллади. Вболіваймо за Україну!

Олександр ВАКУЛЕНКО, Ігор КАТЕРИНЮК

ФУТБОЛ

Цього року в груповому турнірі Ліги чемпіонів Україну представлятимуть два клуби: донецький "Шахтар" і київське "Динамо". Якщо після першого матчу відбіркового туру перемога "Шахтаря" була цілком прогнозованою, то вихід до наступного раунду видався майже нереальним після поразки в першому матчі в Києві. Матч-відповідь проти "Трабзонспора" — з категорії тих, які не потребують особливих коментарів. Тисячі вболівальників змогли переконалися, що в чемпіонів України є дух справжніх переможців і київське "Динамо" не здається.

"Біло-сині" самі створили собі проблеми в матчі двотижневої давнини, але те, як ці помилки були виправлені, заслуговує на повагу. Гадаємо, кожен з уболівальників гідно оцінив цей футбольний подвиг "Динамо", але після такої перемоги й планка вимог до команди підніметься на нову висоту.

Минулого тижня в Монако відбулося жеребкування групового турніру Ліги чемпіонів. На цій стадії турніру в кожній із восьми груп зіграють по чотири команди. Київське "Динамо" потрапило в групу В. Суперники чемпіона України — мадридський "Реал", "Рома" та "Байер". Донецький "Шахтар" зіграє в групі F, де зустрінеться з "Барселеною", "Міланом" і "Селтіком". Попереду — Ліга чемпіонів. Тут опоненти будуть набагато сильнішими. І цього разу помилки минулих років слід врахувати — тепер уже замало просто потрапити до групового турніру, необхідно виходити до плей-офф. Разом — до перемоги!

СЛОВО Просвіти

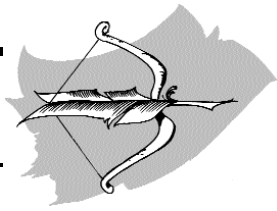
Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Реєстраційне свідоцтво KB № 4066 від 02.03.2000 р.

В. о. головного редактора Євген Голибард.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан, А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп'ютерна верстка:

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлини не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

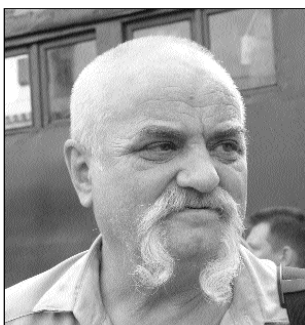
VOX POPULI

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ВИМАГАЄ ВІД НАС НЕ ЗАЛЕЖУВАТИСЯ!

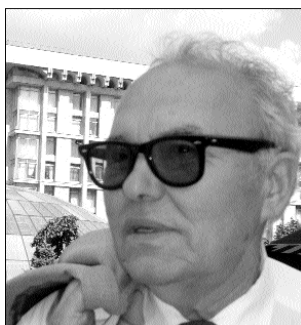
Олена Федорівна Тарасюк, пенсіонерка:

— Це все те, що ми зараз маємо: оця свобода, оця пенсія, зарплата. Це “безкоштовне” навчання наших дітей, через яке більшість із них хочуть та не можуть дозволити собі професійної освіти.

Микола Степанович Підгорний, м. Миколаїв, історик:

— Незалежність — це життя без усякої залежності. Але в бандитській державі незалежне життя неможливе. Існує тиск як на окрему особу, так і на структури в цілому.

Віктор Сергійович:

— Перш за все — це вільна держава. Тепер кожен із нас має право працювати, де йому заманеться, робити те, що не суперечить законодавству нашої країни. Тепер кожен із нас має право на свій особистий вибір.

Раїса Іванченко, письменниця:

— Це — життя, незалежне життя, котре може мати окрема особа при своїй мові, при своїй культурі, при керівниках не в продажах, не заздрісних. Оце і є незалежність у моєму розумінні.

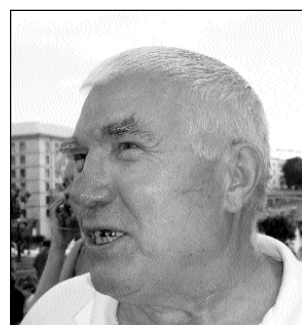

Григорій, пенсіонер:

— Незалежності не буває.

Всі ми залежні чи то в економічному, чи в політичному, інколи навіть у психологічному плані.

Такого не буває — це відносне поняття.

Петро Назарович, пенсіонер:

— Слово незалежність про все говорить. Хоча в світі немає незалежних країн, а в країнах — незалежних людей.

Опитував
Мирослав БУРТОВИЙ
Фото **Ганни ОБОРСЬКОЇ**

УСЕ МОЖЕ ЖІНКА?

ПЕРЕДЧУТТЯ

Напередодні Дня незалежності йшла запекла боротьба осені з літом, і лише при заході сонце перемогло, осиявши багрянцем свинцеві хмари.

24 серпня було, як на замовлення, — тільки радій та будь щасливим.

Але на тлі чистого дня народжувалися думки про перспективу й відчувалося: **це** може справдитися!

Найнеймовірніші речі можуть статися в країні, де свідомого люду — острівця у бурхливому морі некерованої (чи навпаки — вміло керованої?) стихії.

Чого хоче обиватель? Ковбаси — це вже відомо. Ситості, спокою, впевненості у завтрашньому дні, — тобто можливості продовження роду.

Він обирає кандидата, з яким найменше проблем, щоб добре йому було, як у дитинстві з матюю...

Ющенко? Це знову боротьба олігархів із державою Україною.

Янукович? Звичайно, законослухняний міщанин проголосував би за великого Дона, якби не...

Навіть за Чорновола обиватель не голосував із цієї причини, адже зеком був Чорновіл, хоч і політичним! А чи не знайдеться в списку кандидатів Янукович номер два?

І тут око зупиняється... на прізвищі кандидатки, яка має шанс перемогти. Бо електорат наш — переважно і лівий, і російськомовний, і прагне материнської спідниці. Навіки з Росією і шокування західних держав у стилі “а ля Хрущов”. Можливо, ще соціальний захист для найменш захищених верств і війна з мафією (мафії завжди між собою воюють).

...Світло сонця у синьому небі. На кургані незрушно сиділа скіфська баба і дивилася в неозорий український степ.

Спливав тринадцятий День незалежності...

Галина ГАРМАШ

НАШІ ЛЮДИ

Учитель фізики, завідувач учбової частини, директор школи, а нині — заступник начальника Головного управління освіти Києва, — він не відсидавав у очікуванні змін на краще. Він ці зміни витворював і здійснював.

“Мабуть, мені на роду написано перти плуга української незалежності”, — розповідає Василь Михайлович. — Не випадково саме в мій день народження, 24 липня 1990 року, над будинком Київської ради було піднято наш український синьо-жовтий прапор. Від того дня

УКРАЇНЦІ ПОВИННІ ЗАДАВАТИ ТОН

я щороку 24 липня покладаю квіти до щогли, на якій біля Київської ради майорить наше знамено”.

Мабуть, не випадковим є й те, що саме 24 липня, на день рівноапостольної київської княгині Ольги, яка відзначалася рішучістю в проведенні незалежної національної політики на славу України-Русі, народився також відомий керівник війни за незалежність у Південній Америці Симон Болівар. І не випадково цього самого дня 1991 року було створено Спілку офіцерів України. Бойовий день. І саме вчасно, бо вже 19 серпня 1991 року — ГКЧП... Того тривожного дня Василь Михайлович ранесенько попрощався з дружиною і притримом — до Київської ради, депутатом якої він тоді був. Після деяких дебатів Київська рада прийняла рішення: ніякої підтримки комуністичним заколотникам у Москві, так само, як і місцевим київським, які вже вимагали створення робітничих дружин на підтримку заколотників. Тоді ж було вжито певних захо-

дів для можливої підтримки нашої української рації з боку солідарної міліції, війська й активної громадськості.

Про що зараз думає, якою мрією живе Василь Герасименко, якому не раз за ці 13 років незалежності ставили претензії через його послідовну патріотичну позицію, і завдяки зусиллям якого майже 98% київських школярів од 1999 року отримують освіту в закладах з українською мовою навчання?

В. ГЕРАСИМЕНКО: “Моя мрія — щоб усі діти і їхні батьки осягли сенс і красу української національної традиції та духовності. Щоб усі діти в Україні навчалися державною мовою, і щоб українці задавали тон іншим народам Європи і світу”.

Цей скромний, дещо сором'язливий чоловік 1 вересня 1990 року сам установив український національний прапор над своєю школою. Він іще тоді, за комуністичних часів, бачив наше майбутнє.

Роман ЗАПОЛЬСЬКИЙ

СВЯТА СОФІЯ

ВРАЖЕННЯ

З нагоди Дня незалежності деякі музеї відчинили двері навстіж перед усіма відвідувачами: тими, що з грішми, і тими, бажання яких причаститися духовними скарбами нації не еквівалентне можливості придбати квиток.

Отож, 24 серпня таку нагоду мали всі. Інша справа — наскільки привітно й бажано зустрічали відвідувачів працівники музею.

...Розглядаючи зразок древньої мозаїчної підлоги Софійського собору, я занурилась у глибини історії: уявляла, якими мали бути майстри, що творили цю красу, яке походження використаних просторових і кольорових мотивів...

Раптом щось різке й неприродне увірвалось у цей мисленнево-образний простір: “Руками нічого не трогать! Слішіть?”

Реальність грубо зруйнувала мої позачасові картини, — і мені захотілось якнайшвидше вийти геть, аби не відчувати дисгармонії, що увійшла з тими чужомовними словами в цей прихисток історії моєї держави.

Подякувавши пані, що стояла біля дверей, я все ж їй заважала, що було б незле, щоб — бодай у День незалежності — у стінах на-

ціональної святині до відвідувачів зверталися державною мовою.

І вже подумки продовжила, що було б іще краще, якби екскурсантів (які, можливо, більше сюди не прийдуть, але враження збережуть і враженням поділяться з іншими) вітали з привітною посмішкою, а слухні зауваження робили чемно, ввічливо. Чи не виграв би від цього імідж музейної установи і нашої держави взагалі?

Чи це явище поодиноке? Аж ніяк ні! Це квіточки...

По ягідки — підіть до Лаври. Там у переддень державного свята я мусила тричі запитувати, чи вільний вхід на територію. Мені демонстративно давали зрозуміти, що моєї української мови не чуять і не хочуть чути. І аж після третього разу відповіли, що за вхід — 10 грн., за огляд печер — 20 грн. (іще минулого літа на територію я заходила без оплати).

Коли йдеться про скарби історії, суть — не в грошах і не в їх кількості. І навіть не в тому, в яку кишеню — українську чи московську — вони підуть.

Але чогось аж дуже відчуваєш, що Лавру таки перетворили в торговий дім, і немає Христа, аби вигнав торгашів із храму.

Леся ТКАЧ

ПОБУТ

Порядок денний нашої родини на Свято було укладено заздалегідь, і ми з дружиною вже збиралися рано виходити з дому, але раптом виявилось, що у ванні щось булькає і виливається назад — неприємне з вигляду та запаху.

Чи вам, шановні, доводилося викликати сантехніка в день найбільшого в Україні свята? Можете собі уявити...

У телефонній розмові аварійна району повідомила мені, що вона виїжджає лише після 19.00, і пан диспетчер добросовісно записав мою заявку. Але ж на годиннику було лише 8.30! “Звертайтеся до слюсаря вашого ЖЕКу!” — вердикт аварійної був остаточним. Телефон диспетчера ЖЕКу був постійно зайнятий, тоді як у ванні булькало щораз виразніше й наливалося небезпечніше.

Знову зателефонував до аварійної та попросив адресу диспетчерської. Виявилось — неподалік, отож, за хвилин 15 уже був там. На моє нещасливе щастя знайшовся такий собі добросовісний чоловік — пан Дмитро з ЖЕК-906, який за півгодини на велосипеді вже був у нас. У нас, тобто в мене й сусіда з поверху, з яким маємо спільний каналізаційний стояк.

Над нами — ще чотири квартири, з яких летять до нас. Пообігав їх — хвала Богу — якраз були удума, попросив утриматися від користування сантехнікою на

Д Е Н Ь

якийсь час. На годиннику була вже десята, починалися вчистості на Хрещатику. Телевізор був увімкнений, проте вся наша увага зосередилася на унітазі, через який за допомогою тросиків і дротів ми намагалися пробитися до закорованого місця.

Такі самі спроби ми робили через відповідні отвори з боку сусіда, лазили також у колодязь за будинком... Результат — нульовий. Я кажу — ми. Бо сантехнік Дмитро був один, а крутити і водночас спрямовувати дрот, не кажучи про інші допоміжні операції, одній людині подужати неможливо.

Коли імпреза на Хрещатику вже закінчилася, стало ясно, що справа наша темна. На наше щастя нещастя вдалося викликати ще одного сантехніка — мав мобільник (!), а головне — довгий дрот. Вкручуючи тим дротом через колодязь на вулиці, по лабіринту труб потрапили дротом у ванну зовсім іншої сусідки, яка з переляканним криком вискочила на вулицю, бо дрот пробив плитку в підлозі її туалету під пральною машиною, яка відреагувала адекватно.

Повторення повного асортименту інших спроб також не змінило ситуації. Годинник показував 14.30. Сусіди з інших поверхів виявляли різні форми цікавості, а ми тоді замахнулися на святиню сан-

техніки — вперше за 36-річну історію існування будинку ризикнули зняти фланець на стояку, щоб через нього потрапити в “лежак”. Через годину упевнились, що й цей хід був марним.

Тим часом народ частково повертався з пляжу, а на Хрещатику розпочалося святкове гуляння. Почалося “гуляння” і в нашому будинку, позаяк обмеження на користування туалетами почало даватися взнаки, хоча не всі себе обмежували, відповідно додаючи нам роботи. О 16-й години прибуває аварійна бригада району у складі п’яти потужних хлопців із бригадиром на чолі. Розкладають відповідні спецзасоби й починають велику чистку. Через півгодини з “лежака” виходять перші півідра... яблук (!)

Цей здобуток я склав у відкриті коробку й виставив як експонат для демонстрації сусідам, які всі до одного клялися, що це не їх рук справа, та обурювалися, “як таке могли зробити?!”

Операція закінчилася о 18.40, після чого ми ще з годину прибирали її наслідки.

Вечірнім Хрещатиком ми все-таки прогулялися. Але темою наших розмов була, переважно, тема культури й людського хамства, яке стало буденним явищем.

Стефан КОСТКА

Опальний колишній лідер Компартії України
Петро Шелест у колективі «Вечірки»

РАНКОВИЙ «ВЕЧІРНИЙ»

3 січня 2006 року — газета «Вечірній Київ», що нині надходить у продаж уранці, святкуватиме свій 100-літній ювілей. У багатій біографії сивочолого й вічно молодого видання назавжди залишаться славні сторінки «Вечірки» 1985—2001 років, коли цією газетою керував відчайдушний сміливець і ризикант у журналістиці, людина, відома не лише в Україні й не лише його численними титулами, нині професор кафедри журналістської майстерності Київського національного університету імені Т. Шевченка Віталій Карпенко. Цей період був екстремальним для України, її народу й особливо екстремальним для тих, хто брався про той екстремальний час чесно й відверто розповідати іншим. Серед небагатьох перших видань, що взялися за цю невдячну справу ще тоді, коли комуністична система вповні демонструвала свою потугу, була газета «Вечірній Київ». Власне, про той (нині вже кажемо «той») час великих суспільних деформацій розповідає нова (за моїми підрахунками — двадцять третя) книга Віталія Карпенка «На крутому повороті», яка нещодавно вийшла у ДП «Нора-Друк».

На титульну сторінку цього науково-публіцистичного видання обсягом 372 сторінки винесено епіграфом висловлювання акаде-

Палкими симпатиками «Вечірного Києва» було легендарне письменницьке подружжя — Емма Андіївська та Іван Кошелівець із Мюнхена

міка Івана Дзюби: «Українська національна преса, що зародилася в надрах компартійної системи, стала могутнім фактором пробудження самосвідомості українського народу, провісником незалежності України та борцем за її утвердження. Газета «Вечірній Київ» була піонером національного руху, перебувала на передовій лінії боротьби за волю і цим уписа-

ла яскраву сторінку в новітню історію нашої держави».

Не лише яскраву — в розумінні зовнішньої привабливості — сторінку, а й візрцеву — з огляду на гостроту та безкомпромісність актуальних і глибоких за змістом публікацій.

Читачі адекватно реагували на роботу творчого колективу «Вечірки». Її тираж наприкінці 80-х років

досяг феноменального на той час тиражу — 550 000 примірників. Народ хапав газету, бо мало не в кожному числі читачі знаходили сенсаційні викриття афер комуністичної, а пізніше — посткомуністичної, підфарбованої під національно-демократичні гасла, влади. Влади, якій заважала українська патріотична позиція газети і яка почала застосовувати «заходи», спрямовані на руйнування «Вечірки».

Пам'ятаю, як під час однієї з редакційних планірок Віталій Опанасович із притаманним йому гумором повідомив: «Вчора ми отримали черговий (шостий!) позов до суду «за образу честі й гідності». Отже, сидимо водночас у шести судах. Такого визнання журналістської майстерності не отримувала, мабуть, жодна газета у світі. Рекорд цілком достойний книги Гіннеса». Рекорд не лише кількісний, а й якісний. Чого варта епопея, пов'язана лише з однією судовою справою, у підсумку якої було видано книжку «Шмаров проти «Вечірки» — «Вечірка» проти шмаровщини».

Газета ще тоді, на початку 90-х років, розкривала механізми і дійових осіб руйнування українського війська, промисловості, сільського господарства, правоохоронної системи, механізми будівництва кланово-олігархічної, кримінальної економіки та системи авторитарного управління державою.

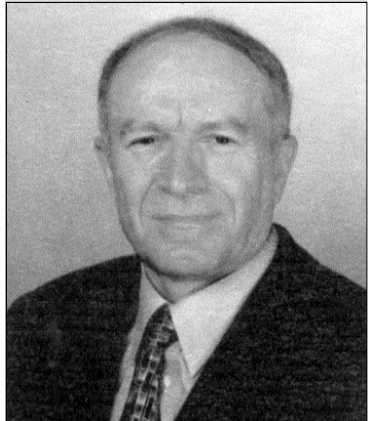
На мою думку, книга «На крутому повороті», що вміщує великий і повчальний досвід журналістської роботи, найбільшу зацікавленість має викликати у читачів з аналітичним складом мислення. Бо, власне, зміст книги формується послідовним аналізом фактів, тенденцій, чинників, умов і поведінки відомих осіб у цих умовах, а головне — висновками, що з часом набувають ще більшої актуальності.

Почавши з огляду стану української преси в період «перестройки», детально розглянувши час романтизму та ейфорії, автор фахово й предметно розглядає явища терору й судового переслідування журналістів, глибоко вивчає сучасний інформаційний простір і національну безпеку України.

У книзі також подано цікавий бібліографічний і довідковий матеріал, серед якого знайшлося місце й для згадки про «Слово Просвіти».

● **Євген ГОЛИБАРД**

СОТВОРЕННЯ ПРИСУТНОС-

**І буде веселка у хмарі,
і побачу її, щоб пам'ятати
про вічний заповіт між Богом і
між кожною живою душею в
кожному тілі, що воно на Землі.**
Книга Буття, 9, 16

Такий епіграф до книги віршів Василя Василяшка «Усміхнись веселкою з грози» — ніби камертон. Заповітність миті, що її відчуває кожна людина — на рівні серця. І тому ширість — першооснова поезії, пережите відлуння в читачах, а надумане — хіба що дивує версифікаційною технікою. Єдиний виняток — генна пам'ять, здатна передавати в найвіддаленіші покоління больові згустки минулого:

Довго мати не

*білила комин,
Тиф, зима, так пусто*

без малечі.

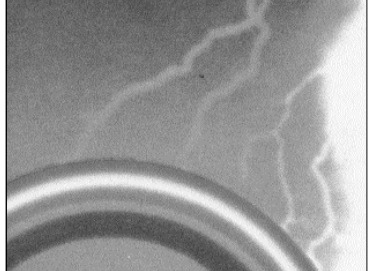
*Лиш сліди від пальчиків —
мов коми*

В недописаному реченні.

«Є минуле, як вічне тяжіння», — каже автор у вірші «Давній лист». Вічним тяжінням є, на жаль, Чорнобиль, і так пронизливо це звучить у поезії «Коли у землю землю хоронили...»

**Василь
ВАСИЛАШКО**

**УСМІХНИСЬ
ВЕСЕЛКОЮ
З ГРОЗИ**

Культурне минуле, неперехідні духовні цінності — вищі за географічні Говерли:

*Я уже — в літаку,
та Кавказ — наді мною:
Нізамі, Туманян, Руставелі...*

Особливо вдається В. Василяшкові інтимна лірика. «Я живу, щоб кохати тебе», «Хай сріблом кіс весілля срібне зблисло», «На відстані...», «Нащо стрілись?..» — синтез думки й відчуття. Образки «Світлана жде хлопця на білім коні», «Югеня», «Ти — мов Джен Ейр...» — ще одна спроба пізнати таїну любові й долі. Незбагненість жінки заперечує її сотворення з тілесного ребра, автор погоджується лише на компроміс:

*Якщо Бог жінку й сотворив
з ребра,
То тільки з того, що було
під серцем.*

● **Галина ГАРМАШ**

ГОЛОС ДУШІ

Олесь Гончар завжди мовив те, що боліло в нього на серці. «Всі роки, — писав у «Шоденнику», — скільки пам'ятаю, я провів у надзвичайно важкій боротьбі, мов казковий титан, з нелюдською силою, захищаючи твердиню, ім'я якій — я, чистота моєї душі... Я релігійний. Я вірю в Бога. Бо тільки диявол, нечистий дух міг так демонічно спотворити, знівечити коротке людське життя, наповнити його стражданнями, яких би вистачило для сотень поколінь роду людського».

«Слухаймо Олесь Гончара — то голосом сина говорить зі своїм народом апостол духу», — так пише про незабутнього нашого сучасника знайний письменник, громадський діяч, шевченківський лауреат Ярема Гоян.

Письменникові шоденники — жанр у літературі особливий. Він не може замінити ні романи, ні повісті, ні вірші. Чи був би для нас таким цілісним образ Тараса Шевченка без його «Журналу» чи образ Олександра Довженка без його знаменитого трагічного «Шоденника»? Бо то не лише документ епохи, а й філософське осмислення долі українського народу, історії нації, суспільних явищ.

Шоденники Олесь Гончара писалися в різних умовах: на фронті й у полоні, в мандрах по рідній землі й поза її межами, в рідному домі й у затишній, любій серцю письменника Кончі-Озерній — і таким чином увібрали в себе майже все життя письменника — більш як півстоліття. Усе жит-

тя Олесь Терентійович при собі носив у кишені піджака записну книжку, вона була завжди і всюди з ним.

У життєвих оцінках Олесь Гончар часто випереджав час. У ті ж післявоєнні роки Олександр Довженко зазначає у своєму «Шоденнику»: «Я не можу писати статей. У мене в голові ніби обірвалися всі абсолютно проводи, і жодна думка не може вилетіти з неї, не може ширятися, не може линути до читача... Я душевно захворів...»

Мистецтво повинне вести людину до душевного миру і просвітління. Але для цього повинен бути світлий і стан художника-творця. Ось чому сьогодні у нас немає мистецтва». Пророчі слова через півстоліття озвучуться рядками в «Шоденнику» Григора Тютюнника: «Літературі, як хлібові і яблукам, погоди треба». А в листах до товариша Григорія Михайловича напише: «Чийсь руки дужче й дужче, жорстко, чую, стискають мою шию. За кожним моїм рядком стежить чийсь вандалець око».

Це стало враз відчутним, як тільки в 1946 році опублікували першу післявоєнну новелу Олесь Гончара «Модри Камень».

«Я виходжу в світ з тавром на лобі. Вся біда в тому, що мої друзі махають руками в чотирьох стінах, а вороги-наклепники мають подвійні горлянки. Їх чутише.

...Цей удар для мене був тим тяжчий, що він із-за спини, а його ніколи не сподівався... Підтримки чекати нізвідкіль, кожний озиратися».

У травні 1951 року з'явиться перший запис про наше місто, яке Олесь Гончар через роки назве містом краси і світла, яке стане головним героєм у творах «Прапороносці», «Собор», «Бригантина», «Твоя зоря», «Микита Братусь», «Людина і зброя», «Маша з Верховини», «Таврія», «Циклон»...

З особливою жагою впиваюся в рядки про зустрічі Олесь Терентійовича на Запоріжжі. Він квапився до сталеварів, до лісорубів у плавні, в Кушугум, у степи й до курганів, у спецшколу до діток, долею скалічених, у Комишеваха, словом, — до людей. І про це можна прочитати в книгах Петра Ребра («Олесь Гончар і Запоріжжя»), Степана Кириченка («З любов'ю до краю Запорізького»), есе поета-професора Віктора Чабаненка, Михайла Сидоренка («Пам'ять не вкривить сніги»). А скільки б ще нам розкрилося, якби ж не спалив у відчай свої «Шоденники» запорізький характерник, подвижник-захисник Хортиці Микола Кищенко...

Вчитуюся в рядки «Шоденника», де згадки про Запоріжжя і земляків...

— Мені пощастило в житті, — наголошує Михайло Сидоренко,

ІЗ ВПЕВНЕНІСТЮ

Усе більше й більше пересічних громадян починають усвідомлювати, чому “не так сталося, як гадалося”. Чому народ розділився на жменьку ненажерливих, скороспілих мультимільонерів та армію простих громадян-злидарів? Чому пересічні громадяни набули статусу беззахисних? Чому “розгулялася” корупція, криміналітет та інші “чому”?

Переконаний, що в майбутніх посібниках з історії України кожному з перших — принаймні 13-ти — років незалежності буде відведено заледве один рядок. Адже, що найбільше запам’яталося простому люду? “Кравчучки” та “кучмовози” — ці найпоширеніші засоби пересування в період розгулу “дикого” капіталізму й поголового розкрадання народного добра.

РОБІМО ВИБІР ПАТРІОТИЧНО!

Ще в 2001 році статистика за-свідчила, що Івано-Франківська область знаходиться на одному з останніх місць в Україні за кількістю дитячих дошкільних закладів. Сьогодні тут 9 із 10 дітей не відвідують дитсадків перед навчанням у школі.

Отже, школа приймає дітей, котрі не мають навичок життя в колективі. Ще в тому ж 2001-му тодішній начальник управління освіти міста Івано-Франківськ констатував, що “сьогодні головне в школі — культ оцінки, а не культ знань”. А мені згадався такий факт: багато випускників педагогічних коледжів, як і педагогічних університетів, у своїх інтерв’ю зазначали, що не вірять у справедливість роботи в сучасній школі. Також не вірять, що сьогодні можна об’єктивно оцінювати як знання, так і поведінку учнів. А все тому, що з боку “крутих” батьків чиниться вслякий тиск на вчителя, а останній зі свого боку вимагає іноді різного роду “подарунків”, продуктів для пишних фуршетів, чим принижує авторитет учителя як такий. На День учителя ця тенденція в деяких школах на-бирає потворних форм.

...Педагогам на теренах за Збручем, без сумніву, ще важче. У нашій області це розуміють. Щолі та й щозими діти з Київщини, Миколаївщини, Донецини, Дніпропетровщини відпочивають у таборах та в родинах на території Прикарпаття. Хоча передвиборна ситуація все-таки залишила певний відбиток на свідомості та суперечливому ставленні до прикарпатців у

РУКА МОСКВИ

На площі біля Софії (і не заважає спокою киян!) набрав обертів черговий російський проєкт “Большая стирка по-украински”. Невідомо, чому саме “по-украински”, мабуть, за місцем дії, але дочекалися... Тепер чотири рази на місяць із трикратним повтором ми будемо мати 25-й кадр, який через повпредів Росії запрограмує певну частину людей на велику любов до сусідки-імперії. Перше ж шоу під назвою “Кіевская Русь” послало тривожні сигнали антиукраїнсько-го ґатунку. Бо були в шоу речі, які турбують відвертою неповагою до нашої суверенної держави, на що звернув увагу й гість “стірки” Олександр Пономарьов.

Ось окремі філософські “перли” ідеологічного посланця Росії Дмитра Кисельова: “Я не разделяю это культурное пространство — для меня это одно і то же” (говорячи про своє етнічне походження і про працю в Україні, порівнюючи Україну з Росією), “Українский язык здесь ритуальный”, “Надо относиться достаточно терпимо, как в больнице относится к пациенту... Россия должна относиться к Украине щадя-

ТВОРИТИ УКРАЇНУ УКРАЇНСЬКУ

З нагоди 10-річного перебування на президентському посту Л. Кучма хвалився тим, що його період відбувся без відчутних втрат. А зменшення населення через вимирання з причини напівголодного життя? А повальна еміграція працездатного населення в пошуках роботи? Та чи можуть бути ще більшими втрати, аніж зменшення людського потенціалу на 8—10 мільйонів осіб?

Ще меншими були владні зусилля зробити Україну українською. Їй більше підходить назва “пострадянська”. Адже продовжують “гуляти” по містах та містечках російські царі та вельможі,

продовжується відзначення історичних подій, що не мають ніякого стосунку до незалежної України, громадяни продовжують пересуватися по ленінських, калінінських, артемівських, фрунзенських та інших вулицях з іменами більшовицьких лідерів, продовжується зміцнення позицій УПЦ Московського патріархату, який і не думав відміняти анафему І. Мазепі, продовжується “заселення” України чужою символікою.

Такою сумною постає Україна впродовж перших 13-ти років незалежності. Продовжує хвилювати дуже низький життєвий рівень її громадян. Цей рівень

дещо підвищився в нинішньому році, але люди усвідомлюють, що це явище тимчасове, бо прямо пов’язане з президентськими виборами, які влада намагається будь-що виграти, використовуючи в різних варіаціях адмінресурс. Це поліпшення стало можливим завдяки діям опозиції, зокрема чіткій і принциповій позиції “Нашої України” та її лідера В. Ющенка, який уміло розсекречує неправомірні дії влади. Саме за цю подвижницьку діяльність на користь України переважна більшість її громадян покладає надії на Віктора Андрійовича, вбачаючи в ньому людину, здатну спрямувати могутній потенціал народу на творення української України.

- Ананій ЗАКРЕВСЬКИЙ, краєзнавець, Київська обл.

МУСИМО ЗАХИЩАТИ!

СЛОВО ПИСЬМЕННИКА

Росіяни в нашій Україні — це національна меншина, як і поляки, румуни, болгари. У теперішній Польщі живе багато українців. І вони там — теж національна меншина. Гімн Польщі починається словами: “Еще Польша не згинела”. Уявіть собі, що якийсь український співак, який мешкає в Польщі, виходить на сцену у Варшаві чи в Кракові та співає, хихикаючи, під веселу музику:

*Ллються співи, ллються вина,
І дзвенять бокали в такт:
“Еще Польша не згинела”,
Коли ми гуляєм так...*

Що, скажіть, було б із таким співаком-українцем у Польщі не після його виступу, а ще під час перебування на сцені? І чи показали б кривляння того недолугого артиста по першій програмі державного польського телебачення? І що сказав би на це президент Польщі соціаліст Квасневський?.. А в нас — “гуляночка”, і таким, як Верка Сердючка, — безмежне роздолля...

Або чи можливе таке, аби в польському парламенті виходив на трибуну депутат-посол-українець і говорив у зал українською мовою? Таке, ви розумієте, не можливе...

Інший приклад. Була донедавна держава Чехословаччина. Тобто, Чехія і Словаччина — разом. Тепер — це дві окремі незалежні держави. І коли президент Чехії приїздить у Словаччину з офіційним візитом, його чеську мову, котру всі розуміють у Словаччині, обов’язково перекладають словацькою. І навпаки — мову словацького президента в Чехії перекладають чеською...

А як у нас — в Україні? Приїздить лишень один міністр з уряду

РЕПЛІКА

«ЗА ЗАСЛУГИ ПЕРЕД...»

Нещодавно мені на очі потрапила відома бухгалтерська газета “Все о бухгалтерском учете”. На передовиці красувалася грамота, якою нагороджено працівників газети **за заслуги перед Українським народом**. Грамотою “За заслуги перед Українським народом”, звичайно ж, нагородила, як і належить, Верховна Рада України.

Проте складається враження, що ті, хто подавав газету на нагороду, не дочитували її до останньої сторінки. Бо саме тут і собака порився. На останній сторінці, де, зазвичай, подають легкий десерт після читання потрібного для роботи матеріалу та де можна прочитати рубрику “На досуге” чи “Напоследок”, впадає в око недоречність, що стосується нагородження газети грамотою Верховної Ради.

Тут газета подає такий собі календарик “А в этот день”, де втомлений від роботи бухгалтер познайомиться з іменами тих, хто народився в ці дні, й потім зможе “приємно удивити своих родных”. Серед поодиноких вкраплень французів, австрійців та американців пишними гронами висять дні народження видатних і не дуже знаних росіян.

І ось ця газета, яка нагороджена пам’ятним знаком Кабміну, грамотою “За заслуги перед...”, яка зробила “значительный вклад в развитие экономического и правового образования граждан Украины”, вирішила зайнятися неприたまним для неї заняттям, а саме “просвещением” неосвічених українців: “...6 июля 1937 года родилась русская актриса Ада Роговцева, 17 июля 1846 года — российский путешественник Николай Миклухо-Маклай” тощо.

Хочеться вірити, що подану інформацію збирали не ті люди, які перелічені в грамоті “За заслуги перед...”, бо “неровен тот час”, коли нагороди за заслуги треба буде вручати директорам, редакторам, менеджерам журналів “маша”, “саша”, “лиза”, “оля”, різним “гаспадінам” ложкіним, мискіним, самоваркіним, які в День української мови хизуються на загальнонаціональному каналі тим, що в 100-мільйонному тиражі їхнього видання немає жодної сторінки українською і найближчим часом не передбачається. Треба буде обов’язково вручити грамоти нині діючому гаранту, коли він ітима на заслужений відпочинок, та найближчим його родичам, які так і не спромоглися вивчити мову народу, серед якого жили.

Журналістці телеканалу “Інтер” О. Ключевій теж слід виписати грамоту. Бо саме вона віднайшла “самородок” в українськомовному місті Полонному з твердою громадянською позицією: “самородок” написала підручник “Русский язык”, і тепер діти містечка будуть добрі, лагідні, виховані, бо познайомляться з творами “великого соседа” (ні тобі підручник із польської — до речі, на півночі Хмельниччини польська громада найчисельніша, — ні з румунської, ні з білоруської). І журналістці й “самородку” — ГРАМОТУ, ГРАМОТУ, ГРАМОТУ...

До речі. Під заголовком указаної газети читаємо гасло: “С нами Бог”. Дозволю собі в це не повірити.

- Ярослав ФЕДЮК

ЗАПРОШУЄМО ВЧИТИСЯ

ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка проводить постійно діючі безкоштовні курси української мови. Бажаючих учитися просимо зателефонувати чи зайти до Товариства (м. Київ, вул. Хрещатик, 10-б, 7-й поверх, телефон для довідок: 228-01-30).

МАЛІ МІСТА УКРАЇНИ

КОНОТОП — СИМВОЛ ПЕРЕМОГИ

Згадки про Липовецьке князівство зустрічаються у працях преосвященного Філарета Гумілевського, істориків М. Карамзіна, А. Буніна, В. Єнукова, В. Кучкіна, але кожен із них указував на інше місцезнаходження князівства, так що історія таємничого князівства почала нагадувати випадок із «летючим голландцем». Свою версію висловив також конотопський краєзнавець І. А. Лисий, який заявив, що літописний Липовецьк — це і є Конотоп. Можливо, ця версія не отримала б подальшого розвитку, якби не археологічні дослідження 1997—1998 рр., котрі підтвердили існування на території міста населеного пункту XII—XIII ст. Проте встановити, яке це було поселення — Липовецьк, чи якесь інше, — поки що не вдалося.

Друга частина історії Конотопа починається з моменту відродження чи навіть другого пришествя. Цього разу місто виходить на історичну сцену в першій половині XVII ст. в часи будівництва Польським королівством фортеці.

У той час ця місцевість належала канцлеру Польщі Юрію Оссолінському й знаходилася на польсько-московському кордоні, тому з метою його укріплення поляки зводять тут фортецю. У червні 1648 р. місто звільнили козаки Богдана Хмельницького. Створюється Конотопська сотня. Конотоп стає сотенним містом Чернігівського, потім — Ніжинського полку.

1659 року, під час визвольних змагань українського народу, Конотоп опинився в центрі військових баталій. П'ятитисячна залога козаків Ніжинського й Чернігівського полків під командуванням ніжинського полковника Григорія Гуляницького, що захищала Конотопську фортецю, витримала 70-денну облогу, відбиваючись від атак московського війська. Тим часом до стратегічного укріплення підійшли об'єднані козацько-татарські війська на чолі з гетьманом Іваном Виговським, які 28—29 червня за ст. ст. нанесли нищівну поразку війську супротивника, повністю знищивши російську елітну частину — кінноту... Є в місті вулиця імені Виговського, інша вулиця має назву Козацька.

Конотопська сотня складалася з чотирьох Куренів: міського, Волкогонівського, Дрижівського й Загребельського. Історія зберегла імена конотопських сотників. Це Іван Рибальченко, Лесько Лисенко, Іван Жданенко, Федір Кандиба, Андрій Кандиба, Григорій Костенецький, Андрій Лизогуб, Йосип Костенецький, Іван Парпура, Данило Кандиба, Андрій Таранський.

1781 року Гетьманщину було поділено на три губернії або намісництва: Київське, Чернігівське й

Художник І. Рєпін та конотопець М. Драгомиров

Одним із найзагадковіших населених пунктів Північно-Східної України є Конотоп, мешканці якого 6 вересня святкують день міста. Часу заснування міста документально не зафіксовано. За версією краєзнавця І. А. Лисого, Конотоп розташований на місці літописного Липовецька — центру однойменного князівства, яке згадується в 1283 році.

Новгород-Сіверське, які разом склали «Малоросійське генерал-губернаторство». Починаючи з 1782 р., Конотоп стає повітовим центром Новгород-Сіверського намісництва. Саме тоді, 7 червня 1782 р., департамент геральдики затвердив офіційний герб Конотопа, який у наш час рішенням Конотопської міської ради було відновлено.

1796 року Конотоп увійшов до складу Малоросійської губернії. Через два роки конотопець Максим Йосипович Парпура, який у той час був керівником друкарні Медичної академії в Петербурзі, власним коштом видає «Енеїду» І. П. Котляревського, яка стала першою книгою, надрукованою сучасною українською мовою. У подальшому М. Й. Парпура став професором Харківського університету. Саме на його кошти в Конотопі було збудовано лікарню. 1802 року

Конотоп стає повітовим містом Чернігівської губернії.

1833 року український письменник Григорій Квітка-Основ'яненко написав гумористично-сатиричну повість «Конотопська відьма», яка через чотири роки вперше з'явилася друком. У наш час образ конотопської відьми використовується як місцевий міфопоетичний бренд, що символізує прекрасну й чарівну, незрівнянну й загадкову дівчину, в яку, за повір'ям, кожного ранку перетворюється відьма, котра, маючи магічну силу, належить двом протилежним світам. З одного боку, вона належить до потойбічного світу, з іншого — до світу людей.

Я таємниці з цього не роблю — Над Конотопом древній дух витає.

І кожну ніч — скажу вам — наяву

Тут конотопська відьма пролітає...

Так співаєть у пісні місцевого поета О. І. Примака (музика композитора В. В. Малярова) про конотопську відьму.

У серпні 1859 р. в селах Гирявка, Гути та проїздом у Конотопі побував Тарас Григорович Шевченко, який підтримував дружні стосунки з родиною Лазаревських. Після смерті поета брати Лазаревські брали активну участь у похованні Т. Г. Шевченка в Петербурзі, а потім, виконуючи заповіт Кобзаря, супроводжували його труну на Чернечу гору в Канів. Найбільш відомим представником цієї родини був Олександр Матвійович Лазаревський — український історик та науковець, котрий більшу частину свого життя присвятив дослідженню історії Лівобережної України XVII—XVIII століть. За ініціативою О. М. Лазаревського в 1900 р. було

У місті сьогодні є два пам'ятники Шевченку

засновано Конотопський краєзнавчий музей, який зараз названо його іменем. Чималу бібліотеку передав до музею інший відомий конотопець — бібліограф та літературознавець Степан Іванович Пономарьов.

Помітний слід в історії військової справи залишив конотопець М. І. Драгомиров. Протягом одинадцяти років Драгомиров очолював Академію Генерального штабу в Петербурзі, а в 1889 році Михайла Івановича призначають командуючим військами Київського військового округу. У цьому ж році Драгомиров знайомиться з художником І. Ю. Рєпіним, якому згодом позував при зображенні кошового отамана Івана Сірка на картині «Запорожці пишуть листа турецькому султану». Ставши в 1898 році також Київським, Подільським та Волинським генерал-губернатором, М. І. Драгомиров, який прихильно ставився до всього українського, допомагав митцям та діячам української культури. Останні роки свого життя Драгомиров прожив у Конотопі, де й був похований на цвинтарі біля Вознесенської церкви.

У березні 1917 р. постала Центральна Рада. Законом ЦР про адміністративно-територіальний поділ України, прийнятим Малою Радою 6 березня 1918 р., Конотоп затвердили центром Посейм'я. Конотоп, як залізничний вузол, мав важливе значення. Певний час у місті перебував один із перших в армії УНР збройних підрозділів — полк ім. Дорошенка, який брав участь у військових парадах на Софійському майдані в Києві при оголошенні Універсалів Центральної Ради. Перебували в Конотопі й Січові Стрілці. У часи Української держави гетьмана П. Скоропадського та Директорії в районі Ко-

нотопу була розташована 1-а козацька стрілецька піша дивізія (сірожупанники). У Конотопі був сформований та розпочав свій бойовий шлях Курінь Смерті ім. Кошового Сірка у складі 400 багнетів під командою сотника Міляшевича. Створювалися на Конотопщині й загони Вільного Козацтва.

Од 1923 р. Конотоп стає центром Конотопського округу. До його складу входило 15 районів із 1004 населеними пунктами. У січні 1939 р. була створена Сумська область. Конотоп стає районним центром Сумщини. Тяжкі часи довелося пережити мешканцям міста в період голодомору та масових репресій, що їх організували більшовики, і в період німецько-фашистської окупації.

Здавна в Конотопі, як і в інших українських містах, було багато церков — спочатку дерев'яних, що руйнувалися з часом або гинули в пожежах. На їх місці парафіяни будували кам'яні з величними дзвіницями. На жаль, церкви Різдва Богородиці, Олександра Невського, Успенська, Богоявленська, що вражали сучасників своєю красою, дійшли до нас лише на фотокартках. У спроторизованому Конотопі церкви руйнували з особливою ретельністю, на відміну від сусідніх Сум, Охтирки чи Глухова.

Звичайно, в часи радянської влади не всі ставали на шлях колаборантства. 23 роки провів у в'язницях та концтаборах конотопець Петро Рубан, котрий із юнацьких років став на шлях активної боротьби проти тоталітарної системи, виступаючи за створення української незалежної держави. На клопотання Президента США Рональда Рейгана до радянського уряду відомий правозахисник був звільнений з ув'язнення і 13 липня 1988 р. у Вашингтоні, в Білому Домі, був прийнятий президентом США. Побувавши в багатьох країнах світу, Петро Рубан закликав урядовців та громадськість підтримати прагнення багатомільйонної Нації до волі. Під час історичного референдуму про статус України 1991 р. Петро Васильович повернувся на Батьківщину.

Конотоп є лише невеличкою частиною Української держави. Український народ вистояв і утвердився на рідній землі завдяки духовним та військовим перемогам, одна з яких відбулася під Конотопом 1659 року. Саме ця перемога додає віри, наснаги та впевненості у власних силах, які так необхідні нам для побудови сильної, багатой, цивілізованої України.

Олександр ВАКУЛЕНКО,
м. Конотоп
Світлина автора

Успенська церква, зруйнована в 30-х роках

ДЗВОНКОВА КРИНИЦЯ ПАМ'ЯТАЄ КОБЗАРЯ

Але про неї, мабуть, забули нинішні хазяйнуючі в Україні

СИМВОЛИ ЧАСУ

У котрий раз перечитуючи Т. Шевченка, я замислився над його поемою "Чернець", присвяченою фастівському полковникові, керівнику народно-визвольної боротьби на Правобережній Україні Семенові Палію, який останні роки свого життя прожив у Межигірському Спасі, де його й поховано.

В УРЕ, читаючи про Палія, дізнався, що Межигірський Спас — це Києво-Межигірський Спасо-Преображенський монастир.

*Аж до Межигорського Спаса
Потанцював сивий.
А за ним і товариство,
І весь святий Київ.
...Іде чернець Дзвонкову
У яр воду пити...*

Т. Шевченко

Виникло бажання більше дізнатися про історію цього давньоруського монастиря та про Дзвонкову криницю, яка десь зовсім близько від нього, поряд із моїм селом, що у Вишгородському районі.

У мешканців села Нові Петрівці розпитав дорогу до території колишнього монастиря, який давно закритий, і відвідати його неможливо. Закрита також і стежка до Дзвонкової криниці, якою найчастіше ходили по воду місцеві жителі.

Знайшов іншу стежку і з хвилюванням вийшов до цього оспіваного Шевченком джерела.

У глибокій яру, коло тихесенької річечки стоїть невеличка капличка, з-під якої по дерев'яному жолобку стікає тоненьким струмочком вода — холодна, смачна і, кажуть, лікувальна.

Праворуч від каплички — невідомо ким встановлена меморіальна плита зі словами з поеми "Чернець" на честь 155-річчя перебування тут Т. Шевченка.

Шосе впирається у ворота, за якими — колись був монастир, а нині — особливий об'єкт

Із протилежного боку — також невеличка плита, на якій повідомляється про те, що це місце освячене під забудову храму на честь Преображення Господа Ісуса Христа. Освячення здійснено Українською Православною Церквою московського патріархату парафії Бориса та Гліба міста Вишгород 10.08.1996 р.

Більше тисячоліття пройшло від року заснування монастиря. Його історія — це розквіт і падіння, нашість загарбників і запустіння. Але він усе одно жив. Його відновлювали й підтримували королі Польщі та Литви, російські царі, гетьмани України, віруючі. Переказують, що за своїм багатством він був рівним Києво-Печерській лаврі. Кілька разів тут бував Т. Шевченко.

Чорний день Межигірського монастиря, цієї духовної спадщини всього нашого народу, настав 1935 року: підірвали, спалили, зрівняли все із землею, щоби збудувати "нове і світле"... Брату в монастирі не відкрито досі. А що ж за нею?

Місцеві мешканці розповіда-

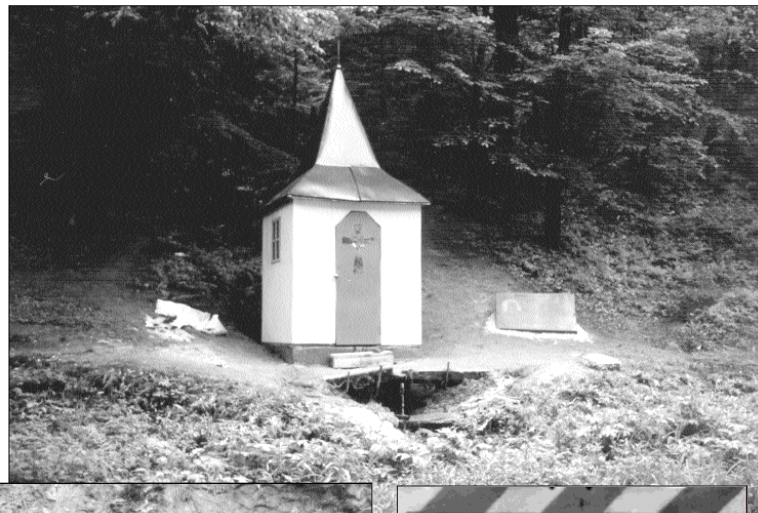

З-під каплички струмочком стікає водичка — кажуть, лікувальна

ють, що там багато нових споруд, паркові алеї, є й сауна і місце відпочинку. Кажуть, — дача В. Януковича... Закритий об'єкт.

Сумна доля може спіткати й Дзвонкову криницю. Початок уже є — ставлять перешкоди на стежках до неї.

Запустіння навколо джерела й на підходах до нього свідчить, що комусь заважають відвідувачі цього святого місця. З усього видно, що можуть його зачинити на "реконструкцію". Навічно, як і монастир.

Коли ж ми, нарешті, здолаємо нашу недбалість до пам'яток історії та культури? Адже лише завдяки історичній пам'яті людина стає Особистістю, народ — Нацією, країна — Державою.

А поки-що під горою біля каплички росте гора сміття; навколо урочища понаставляно знаків, що забороняють входити на його територію; мешканцям, чий домівок розташований ближче до закритого об'єкта, розміщеного на території колишнього монастиря, пропону-

ють гроші на відселення; керівництво розташованої неподалік церкви Бориса і Гліба Московського патріархату клопочеться про виділення їм землі під забудову на території урочища.

З усього видно, за нинішньої влади це святе місце не стане меккою туристів-патріотів з усієї України та з-за кордону.

Анатолій ДІБРОЛА,
с. Лютиж, Київщина
Фото автора

ДОРОГОЮ ДО ТАРАСА

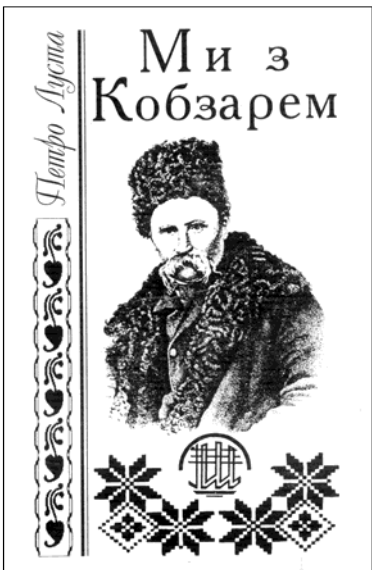
РОЗВІДКИ

Історія літературного краєзнавства в Україні — тривала й непроста. Про останнє переконливо свідчить, зокрема, видана на початку 90-х років минулого століття поважна за обсягом монографія "Репресоване краєзнавство". Матеріали її розкривають трагічну долю багатьох краєзнавців, які прагнули лише одного — не залишити білих плям в історії рідної землі.

Відродження краєзнавства спостерігаємо на рубежі 50—60-х років, але це відродження, як і подальший розвиток краєзнавства, відбувалося в умовах численних обмежень і заборон, які стосувалися життєдіяльності як письменників-класиків, так і творців новітньої літератури.

Серед відродних проявів останнього часу — книга Петра Луста "Ми з Кобзарем". Філолог за фахом, Петро Луста присвятив своє життя літературі — викладання її в школі, дослідженню її, почасти, творенню.

Факти, відтворені в цьому виданні, мають, як і повинні бути в книзі з літературного краєзнавства, конкретну прописку. Місце її — славнозвісна Миронівщина Київської області. Сюди виходець із Полтавщини Петро Луста прибув у далекому вже 1945-му році. І відтоді Миронівщина для нього — це його друга "мала батьківщина", бо

все, що робив і про що розповів автор у книзі "Ми з Кобзарем", осягав справді синівською любов'ю до цього куточка нашої України.

Шевченко й Миронівщина — так можна лаконічно визначити тему книги Петра Луста. У розділі "По стежках Тараса" йдеться про подорож учнів Миронівської школи Тарасовими шляхами. Але не тільки й не стільки про це, скільки про незабутні враження, які полишила ця подорож у дитячих серцях.

Активно досліджуючи тему "Шевченко і Миронівщина", Петро

Луста віддає належне тим своїм землякам, які працюють над цією ж темою. Зокрема автор книги "Ми з Кобзарем" високо поціновує зусилля журналіста Віктора Глуценка та відомого в Україні книгознавця Григорія Зленка. Останнього, до речі, він представляє як і поета, передрукуючи в книзі триптих Г. Зленка "Шевченко".

Дещо несподіваним, на перший погляд, є у книзі П. Луста розділ "Українці Великої Британії і Тарас Шевченко". Але це — тільки на перший погляд, ідеться-бо про вихідця з Миронівщини Андрія Тодосійовича Ворущила, якого доля (чи недоля) закинула у Великобританію і який серед тамтешнього українства відомий як поет Андрій Легіт. Його вірші, присвячені Шевченкові, засвідчують, що для їх автора слово Кобзаря справді "сонцем сія на чужині".

Уважне прочитання книги Петра Луста "Ми з Кобзарем" дає підставу зробити висновок про розвиток народного шевченкознавства. Книгу "Ми з Кобзарем" літературний краєзнавець Петро Луста готував упродовж кількох років і присвятив знаменній даті — 190-річчю з дня народження Тараса Шевченка.

Н. ШЛЯХОВА,
професор,
В. ПОЛТАВЧУК,
доцент,
Одеський національний
університету імені І. І. Мечникова

РЕФЛЕКСІЯ

25.06.1843 року Тарас Шевченко побував у Межигірському Спасі.

На чужині Поет згадував не раз святиню у поезіях, листах. "...Бачив у сні Межигірського Спаса і Дзвонкову криницю..."

1998 року біля "Дзвінків" зібралися мешканці Вишгородського району на освяченні меморіального каменя-знака про перебування Кобзаря у Межигір'ї.

«Я РОЗУМІЮ...»

Крізь сльози: сміється, співа, олюднена — грає на лижах! Чарівна вода — дзвонкова — на сонці в душах іскриться. В ній — небо Вітчизни, трава... Близько зброї, лицарів заповіти. Душа Тараса жива — для нас найрідніша на світі. Я заслухався, я заммер... Зерням тулюся до неї. Я розумію тепер, як виник міф про Антея.

Олександр ДРОБАХА,
м. Вишгород

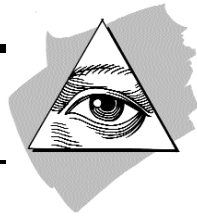
ДО УВАГИ ОФІРУВАЧІВ

Від імені фонду "Українська Родина" дякуємо всім, хто продовжує надсилати пожертви на будівництво Тарасової церкви.

Але мусимо звернути увагу шановних читачів на деякі прикрі випадки, коли, на жаль, офірувачі настільки невиразно й поспішно заповнюють бланки на пошті, що

Добровільні пожертви
"На Кобзареву Церкву":
МБФ "Українська Родина"
Р/р № 26045200145101
в Подільській філії
АКБ "Київ", МФО 320401
ЗКПО 21709106

прочитати й надрукувати їхні прізвища не маємо змоги. Дуже просимо писати ім'я та прізвище друкованими літерами.

Василь САГАЙДАК

УКРАЇНСЬКІ СТАНСИ

**А на Україну не поїду,
цур їй, там сама Малоросія.
(З листа Т. Шевченка із заслання)**

I.
Я виходжу з урочої церкви, коли чиновник
хреститься зліва направо й за спиною руки ховає,
мов ховає каменя. Не втішать вірші чи ноти,
і себе почуваєш четвертим трамваєм,

що тридцять три роки їздить до Молдованки
із парку ім. Шевченка тим же маршрутом,
а хто пасажери — патріоти, злодії чи куртизанки, —
не знає, хоч катуй електричним (220 V) струмом.

II.
Сталін любив й не любив євреїв, бо на
їхніх стараннях більшовики зварили страву.
Якби не вони, то ще довго б царська корона
освічувала, мов люстра, зішити із клаптів державу.

Він мав більше претензій до покручів половинних, —
коли дружина — вірменка, українка, литовка,
і не розгледити, — де правда, де згин і вивих,
як пса в лісосмузі з натурою овка.

РЕФЛЕКСІЇ

III.
Приходять у сні привиди-хозари...
Україну — в Сибір? Він занадто багатий.
Україні потрібна невиразна гамівна держава,
щоб сам Шевченко боявся додому вертати.

Зоставити їм суржик і шаровари, трохи сала і дерті,
бутафорські представництва в Парижі й Нью-Йорку,
підбирати таких гетьманів, пак, президентів,
котрі б танцювали, співали, як смикнеш за шворку.

IV.
Й бажано лисих, щоб носили вишиванку, наче запішву,
клялися в любові до люду, катуючи груди,
й на Різдво і Водохреща ставили запалену свічку
перед іконою Таємної вечері — навпроти Юди.

ПОРТРЕТ ГЕРОЯ

ПРО ГУМОР — ЖИВИЙ
НАРОДНИЙ І ЖАХЛИВИЙ
ЕСТРАДНИЙ

— **“Клуб” має не меті захи-
стити Київ від архітектурних пок-
ручів. Як це вдається?**

— Разом з іншими громадськи-
ми організаціями ми створили так
звану громадську колегію, яка мо-
ніторить усі неподобства, які відбу-
ваються в цьому місті й узагалі в
країні з точки зору архітектури і ни-
щення арт-середовища. Провели
декілька громадських слухань, на
які викликали чиновників. Вони
приходили й почувалися дуже не-
зручно. Збиралися повні зали, було
телебачення, газети про це писа-
ли. Зараз ситуація в місті змінилася
трошки на краще: прибрали Ба-
бушкіна, головного архітектора, те-
пер на цій посаді Присяжнюк. Він із
нами співпрацює і запрошує членів
колегії для вирішення питань,
пов’язаних із будівництвом.

— **Але витвори імені Бабуш-
кіна на Майдані залишилися.**

— Це як, — підірвати Майдан? Я
— корінний киянин, на мій пам’яті
Майдан зазнавав різних пертурба-
цій разів п’ять, не менше, там нічо-
го надовго не затримувалося. Маю
надію, що й останні зміни теж нена-
довго: там постійно щось відбуває-
ється — у цього місця карма така.

— **А в столичного мовного се-
редовища карма яка? Перетравить
те, чим розмовляє Київ зараз?**

— Поруч із будинком, у якому
живу, — школа, тамтешні діти рані-
ше більше розмовляли російсь-
ською, зараз — українською. Коли
ці зміни відбуваються з дітьми, то
Київ зараз набагато більше україн-
ськомовний, ніж років 20 тому.

— **Всі зміни краще сприйма-
ються з гумором. На кількох
конкурсах якого Ви очолювали
журі. І тепер можете сказати,
що український гумор існує як
явище? Чи все залишилося на
рівні П. Глазового?**

— Чого це Ви так про Глазово-
го? Глазовий — геній. Абсурдний,
жорстокий і цинічний. Я вважаю,
що це український Тарантіно, мо-
гутня постать, який не бачу альтер-
нативи. А про гумор... З одного бо-
ку, його почуття в Нації є. З іншого
боку, люди, які “професійно шутят”
і отримують за це гроші, — це аб-
солютно щось жахливе. Такі ж вра-
ження маю від фестивалю “Кар-
патський словоблуд” в Ужгороді.
Мабуть, щось неправильно було
організовано, бо існує якась межа
сприйняття — жарти можна слуха-
ти протягом години, а потім навіть
найсмійніші не сприймаються.
Протягом 12 годин це може витри-
мати або дебіл, або голова журі.

Об’єктивно все це було на дуже
низькому рівні. Повилазили поїдени
міллю гумористи — “теща, само-
гон, сало” і таке інше. Не порівняти
з живим народним гумором — у
кожному селі можна знайти якогось
діда, він тобто таке розкаже, що бу-
деш під столом рачкувати. Гумор у
народу є, але те, що виноситься на
естраду, — то краще б його не було.

— **Був колись іншого рівня кон-
курс: сатири — “Золота ратиця”...**

«ЖИВЕМО В ПАСКУДНОМУ ЧАСІ, ЩО НЕ СПРИЯЄ

**Художника Леся По-
дерв’янського широкий
загал знає і як співця
ненормативної лексики
в “Гамлеті, або Фено-
мені датського кацапіз-
му” та інших літератур-
них творах. У щедрій на
компліменти передмові
до збірки репродукцій
“Леся Подерв’янський.
Живопис” його назива-
ють “катакомбним кла-
сиком”, кумиром жінок і
поетом. Окрім того, ра-
зом із Ларисою Скорик
він заснував “Клуб
естетичної непокори”.**
**Наша розмова була й
про те, як Подерв’янсь-
кий не кориться умов-
ностям і навколишній
дійсності.**

— Суто політичної сатири. Вра-
ховувалося, щоб було смішно, го-
стро й небезпечно.

— **Політична сатира може
щось змінити в суспільстві?**

— Це питання — з розряду “чи
впливає мистецтво на життя, а
життя — на мистецтво”. Я завжди
вважав, що естетика первинна що-
до буття. Сатира, звичайно, впли-
ває на суспільство. Якщо вона по-
гана... Розумієте, в чому справа? К-
ультура завжди посилає суспіль-
ству певний месидж. До нього
просто треба прислухатися, і тоді
легше скласти діагноз цьому су-
спільству. Навіть Поплавський нам
посилає месидж, хоча він абсо-
лютно негативний для цієї країни.

— **Який месидж посилає
Леся Подерв’янський?**

— Це не моя справа — тракту-
вати свій месидж. Це до критиків
звертайтеся.

**“Я Б НА ПАЛЮ САДЖАВ
ГРАФОМАНІВ”**

— **В Інтернеті є месидж на Ва-
шу творчість — люди пишуть “під
Подерв’янського” і кажуть, що це
Ви зробили. Будете сваритися?**

— Цей процес неможливо зу-
пинити. Хочуть — хай пишуть.

— **Але самолюбство це ті-
шить.**

— Ні, біса тішу інакше. Мене на-
багато більше хвилюю я сам, коли
мені щось вдається. Це один із не-
багатьох чинників, які мною руха-
ють. І мені плювати, що про мене
думають, бо найсуворішим своїм
суддею є я сам. Здебільшого мені
важко самому собі догодити. Але
коли це відбувається, тоді мене

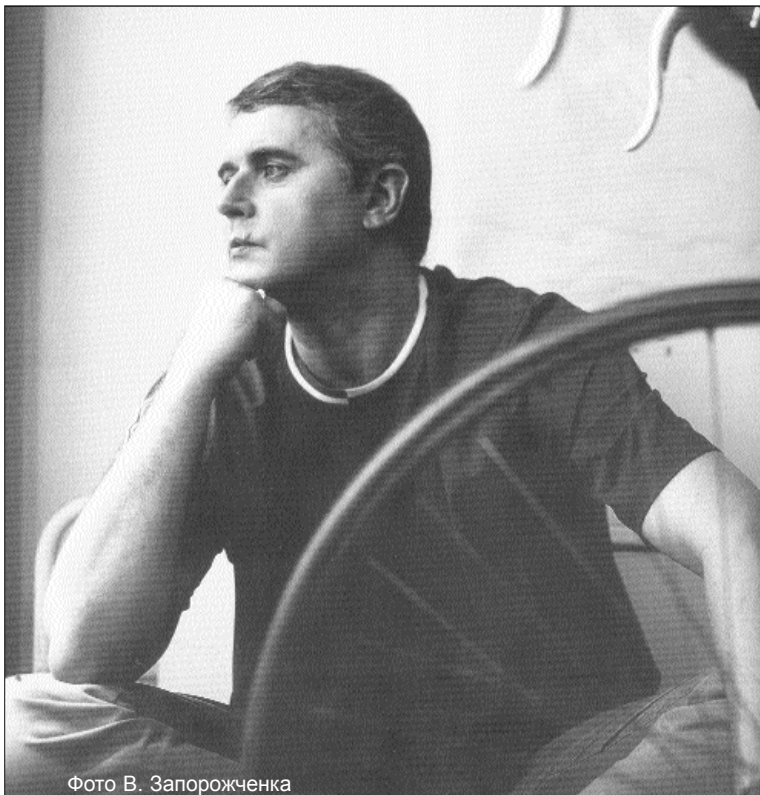

Фото В. Запорожченка

абсолютно нічого не бентежить.
Хай одні хвалять, а інші кажуть, що
це лайно, — мені по барабану. Де
лайно — я сам бачу й намагаюся
цього взагалі нікому не показувати.

Серйозно до цієї творчості не
ставлюся, завжди тими речами
просто бавився, бо не дуже добре
розумію, що таке професія пись-
менника. Людина може писати
тільки тоді, коли їй є що сказати. А
для цього потрібно бути особистіс-
тю — таких дуже небагато. Оскіль-
ки ми живемо в паскудному часі,
який не сприяє мистецтву, не пише
тільки лінивий. Пишуть усі, і це сто-
сується не тільки письменників.
Загальна тенденція — люди за-
ймаються не своєю справою.

— **Припустимо, все залежить
тільки від Вас. Що Ви зробили б?**

— Як Ви гадаєте, чи можна ке-
рувати культурою?

— Гм...

— За “совка” цим керував това-
риш Сталін. Я не бачу в собі здібнос-
тей товариша Сталіна. Хоч ідея ціка-
ва — можливо, у мене щось би вий-
шло. Якби, наприклад, можна було
саджати на палю за графоманські
вірші... Точно Вам скажу: тоді б пи-
сали значно менше, ніж зараз.

— **З Поплавським і Сердюч-
кою що зробили б?**

— По-перше, не клав би їх на
одну дошку. Сердючка — людина
не безталанна, але відбувся ко-
мерційний проект вагонної про-
відниці. Сердючка і рада б із ньо-
го злізти, але не може, бо це кур-
ка, що несе золоті яйця. На мене
це справляє враження повної
творчої імпотенції, бо коли люди-
на 10 чи 15 років займається од-
ним і тим самим, це означає, що

немає чого сказати. Однак це
приносьть живі гроші, і треба бу-
ти ідіотом, щоб від цього відмови-
тися. Ним же треба бути, щоб це
продовжувати, бо нічого тут не-
має спільного з творчістю.

А що стосується Поплавського,
то теж, мабуть, не його вина, що
він — співак. Справа, мабуть, у
суспільстві, яке це дозволяє. Коли
вмикаєш будь-який канал — і там
Поплавський, складається вра-
ження, що ця країна довго не про-
існує. Бо не може довго існувати
країна, яка культивує подібні цін-
ності. Її існування не є естетично
обґрунтованим, а потворне не ви-
живає. Нема ж у світі потворних
птахів чи потворних тварин.

— **Зате повно живучих по-
творних політиків. Ви якось від-
реагуєте на вибори?**

— Піду проголосую. А як ще ре-
агувати на вибори?

— **Хоч би так, як у “Гамлеті”.**

— Я просто бавився. Коли по-
вернувся з армії, декілька років не
міг зупинитися — це просто перло
з мене; мотивація — невідома.

— **Письменник Василь Шкляр
сказав колись, що наше читачьке
середовище — просто фригідне,
бо ніхто не позвав до суду видав-
ництво “Кальварія”, що видало
збірку Ваших творів. І даремно
“Кальварія” сподівалася на піар.**

— Всі ж матюкаються, хто мо-
же обурюватися? Я знаю єдиний
прошарок населення, який не ла-
ється, — це греко-католицькі свя-
щенники. То хто ж мене позивати-
ме? Ті люди, про яких пишу, — це
вони матюкаються, не автор. Вза-
галі, покажіть мені суспільство, де
не було б матюків.

ЛАЙКА — ЦЕ ЛАЙКА

— **Не образливо, що наше
суспільство лається іноземною?**

— Звідки відомо, що інозем-
ною? Я знаю переконливу версію
про праслов’янське походження
мату, ще з часів матриархату. Тоді
нічого негативного певні вислови
в собі не несли. Наприклад, відо-
мий, про “твою матір”. Це був
просто докір, він означав, що “ти
можеш бути моїм сином”, бо тоді
було відомо, хто мати дитини, але
не дуже, — хто батько. Але все пе-
ревернулося з ніг на голову за
патріархату.

Виходить, що всі кивають один
на одного. Українці — на росіян, ті
— на татар, а татарам на кого кива-
ти? На китайців?

Користуватися матом більшість
людей не вміє. Хоч це є страшного
зброєю, це — сакральні слова. А їх
просто спльовують, як насіння.

— **Щось Ви дуже рішуче вис-
тупаєте на захист мату.**

— Його не треба захищати або
демонізувати. Я до нього ставлюся
нейтрально. Лайка — це не є доб-
ре чи погано. Лайка — це лайка.
Єдине, проти чого я, — це коли лю-
дина бездумно вставляє матюк по-
між своїх речень. Це просто не-
знання предмету. Але ж абсолютно
точно існують такі ситуації в житті,
коли без мату неможливо.

— **Ваша дитина лається?**

— Лається. Цілком нормально
до цього ставлюся. Я взагалі нікого
не намагаюся виховувати, бо тер-
піти не можу, коли це роблять зі
мною. Переконалий: чим більше
виховуєш, тим більше шкодиш. Ко-
жен момент виховання — це при-
мус, а примус завжди зустрічає
спротив. Донька ніколи не робила
мені клопотів, бо я над нею не на-
висав. Саме тому вона завжди ра-
хується з моєю точкою зору і шукає
в мене якихось порад.

— **Повертаючись до акту-
альної теми виборів. Політолог
Кость Бондаренко каже, що як-
би балотувалися Подерв’янсь-
кий і Сердючка, то вона пере-
могла б, орієнтуючись на
плебс, а Ви сформували б опо-
зицію. Вам узагалі імponує
роль опозиціонера — в мистец-
тві, культурі тощо?**

— У країні, де Сердючки пере-
магають на виборах, балотуватися
немає ніякого сенсу. Врешті-решт,
кожен, хто змагається з рабом,
сам є раб. Не знаю, що Ви маєте
на увазі щодо опозиції в культурі й
мистецтві, — мистецтво не є полі-
тикою, політична термінологія що-
до нього некоректна. Воно або є
(і це може відчутти кожен, навіть
найтупіший, коли дивиться на кар-
тину Ван-Гога або слухає Моцарта)
— або його нема. А про сурогати
взагалі немає сенсу говорити —
вони не варті уваги.

● Людмила ПУСТЕЛЬНИК

«МИ ПО-ЧЕСНОМУ ЗДОБУДЕМО ЄВРОПУ!»

ШАКІРА ВІДПОЧИВАЄ —
ПРИЇХАЛА РУСЛАНА

Кор.: Як ви святкували перемогу?

Р.: Мені навіть не соромно, але після нашої перемоги на «Євробаченні» я на radoшах розійшлася не на жарт і просто напилася. Під час підбиття підсумків так розхвилювалася, що потім у мене був якийсь зрив...

О.: Так, я, напевне, посивів за ті хвилини удвічі більше, ніж досі за все життя. Це було величезне випробування, після якого вже нічого не страшно. Чесно кажучи, ми їхали до Стамбула з твердим переконанням, що це буде заплітизований конкурс, у якому перемога нам не світить. Але тепер точно знаю, що все там справедливо — за нас голосували звичайні люди, а не політики. Ми перемогли!

Р.: З нами до Туреччини поїхало 30 осіб підтримки. Ми дуже серйозно поставилися до промокампанії: роздавали наші фірмові сумки, влаштовували разом із моїм другом із Сербії (котрий, до речі, виявився нашим головним суперником) круті вечірки, словом, шуміли на весь Стамбул. То я так добряче хильнула, що потім перевертала столи і радісно гукала (сміється — ред.). Охорона потім виводила мене під руки!

Кор.: Сподіваюся, це була найбільша жертва на «Євробаченні»?

Р.: Всі ми викладалися навіть більше, ніж могли. Хлопці з балету так старалися, що в буквальному значенні позбавили собі ноги. Лікарі їй досі поруч із ними сидять. Вони просто молодці.

Кор.: Ви й до конкурсу готувалися, як ніхто інший...

Р.: Ми об'їхали 15 країн за два місяці. Графіки були дуже важкі, бо за день робили перельоти Київ—Париж—Рейк'явік; Мюнхен—Лісабон; Лісабон—Відень—Стамбул і так далі. До участі в конкурсі підійшли дуже професійно. І перед самим виступом не було хвилювання — це швидше було збудження якесь. Цього року ми дуже агресивні, тож мені довелося зіграти роль співачки-запальниці.

4 травня у нас вийшов сингл «Дикі танці» по всій Європі, а більше від нас ніхто з конкурсантив по різних країнах не їздив. Хіба що Греція і Мальта потроху підтягувалися. В Україні теж вийшов альбом «Дикі танці» під грифом «Більше музики». Там цілих 26 треків — справжня знахідка для фана!

Кор.: Як сприймали тебе європейці на концертах «достамбульського» періоду?

Р.: Мені навіть здається, що в Європі трішки краще, ніж в Україні. Нас дуже вразило Монако, коли на концерт прийшли люди зі статками до 20 мільйонів доларів на рік. Уявіть собі, приїжджає хлопчик на «Porsche» за 600 тисяч, вливається у натовп таких самих людей у смокінгах і починає бавитися! На пер-

шому концерті вони ще до нас приглядалися, а на другому їм просто позривало дахи. І, що найголовніше, у жодній із країн не було замороженого стану публіки. Вона навіть не відчувала, що ця дівчина співає невідомою їм мовою і приїхала невідомою звідки. А дехто, коли бачив мої плакати або кліп, захоплено кричав: «О, Шакіра приїхала!» (сміється — ред.).

Кор.: Як сприйняли Ваш кліп, що знімався в екстремних умовах і в дуже стислі строки?

Р.: Чудово! Ми хотіли відзняти його в Карпатах, але в лютому — березні там була повна мряка, картинка була б не дуже гарна. Тому вирішили знімати в покинутому Львовому палаці... До речі, зараз ходять чутки, ніби Руслана викупила його собі й хоче зробити там залу, кращу за Палац «Україна»! Не вірте — це дурниці.

У СОРОМІЦЬКИХ
КОЛОМИЙКАХ —
ШАЛЕНА ЕНЕРГЕТИКА

Кор.: На своїх виступах ти майже не відстаєш від балету...

Р.: Знаєш, якби мені раніше сказали, що Руслана буде так витанцювувати, я б відповіла: «Яке відношення маю до танців? Я ж музикант, я — вокалістка!» А все почалося з того, що ми з Сашком приїхали до Карпат, набралися їхньої енергії і вигадали драйвовий проект, котрий назвали гуцульським. У мене є балет, але й мені доводиться танцювати разом із ним. Але, якщо чесно, то я комплексую через те, що не вмію танцювати, як вони. Утім, про мене вже іноді кажуть «спортсменка, комсомолка і красуня».

Кор.: Тебе дуже підтримує мама — Ніна Аркадіївна...

Р.: Вона заварює мені ромашку, шавлію та чебрець. Завжди лікує мене різними лікарськими чая-

Після триумфу в Стамбулі РУСЛАНА присвоїли звання народної артистки України — саме той випадок, коли нагорода заслужена на 100 %. Бо такої всенародної любові, здається, досі не відчувала жодна українська співачка. Русланами стало модно називати новонароджених дівчаток, а в танцювальних клубах — розучувати новий динамічний стиль «диких танців».

Восени Руслана буде закривати великий фестиваль у Румунії разом із всесвітньо відомою групою «Red Hot Chilly Peppers». Нині співачка почувається дуже впевнено й щасливо. Про це — в інтерв'ю з нею та її чоловіком і продюсером Олександром КСЕНОФОНТИМ.

www.ruslana.com.ua

ми й підтримує морально. Моя мама завжди поруч зі мною. Коли мені важко, я озираюся на неї і можу пробити будь-яку стіну. Останнім часом ми пережили разом стільки випробувань, що ніхто не зможе нас роз'єднати. І нас цікавило не тільки «Євробачення». Ми готові до європейських хіт-парадів, ми готові співати, танцювати й волати краще за всіх інших, ми готові випустити свій повноцінний альбом у Європі. Ми просто повинні бути кращими за ту ж Шакіру, Агільєру чи Брітні. Ми їхали до Стамбула по-чесному завоювати Європу. Було дуже важко писати текст першої пісні, яку почула Європа. Вона була вельми непростю вокально. Адже її темп значно швидший, аніж у коломийки чи аркана. Ми приїхали до турків, а вони сказали: «Це ж наша музика!» А я їм відповіла: «Попустіться, бо це походить із Карпат. Я співачка з тієї країни, де народилася Роксолана». Англомовну версію ми зробили в дуже серйозній студії, яка свого часу підготувала до «Євробачення» «Brainstorm». Там я почувалася, наче в школі. Вони виправляли мою вимову і вчили автентичної англійської.

Кор.: Кажуть, ти співаєш сороміцькі пісні?

Р.: Звичайно, не без цього. Але подивіться, яка шалена енергетика в коломийках і сороміцьких піснях! Навіть якщо ти закінчений інтелігент, у них неможливо не закохатися. У найближчому майбутньому я навіть збираюся співати щось подібне. Ми взяли й окультурили одну сороміцьку пісню. Чого ж тут соромитися, коли йдеться про внутрішню енергію нації? Головне, що ніяка політика не може суди втрапити й зіпсувати природний для кожного українця настрій.

Кор.: Отже, гуцульська тематика не залишиться проектом-одноденкою?

Р.: Можна було в це побавитися сезон-два, але потім розумієш, що це справді твоє. Після моїх виступів у Донецьку та Ялті люди підходять і кажуть: «Ого! А ми думали, що українське — це тоді, коли шаровари, самогон і «смурні» пісні». Мало хто знає справжню українську культуру, думають, що все обмежується застіллями, на яких прийнято пустити сльозу під сумну мелодію. Коли ми їздили по Україні й крутили кліп «Знаю я» в кінотеатрах, багато людей вперше побачили, які в нас фантастичні гори. «І це не Альпи?» — питали вони. В Західній Україні з цим легше. Усі все знають і легко бавляться під наші коломийки.

У мене є ще ціла торба ідей, і поки я їх не втілю в життя, — не заспокоюся. Наприклад, пісня «Дикі танці» не ввійшла до нового альбому, але обов'язково з'явиться в наступному. Якщо на лондонській студії Гебрієла, де ми писалися, спеці кажуть, що наш матеріал — це бомба, ми можемо впевнено йти цією стежиною.

МІЦНІ НАПОЇ —
МІЦНИМ АРТИСТАМ

Кор.: Руслано, ось ти розповідаєш, що багато знаєш про гуцулів. А тобі колись доводилося з ними пити?

Р.: Ще й як! (сміється — ред.) Якось нас занесло в гірське село Буківець. Ну, ми всі такі ділові, з кінокамерами бігаємо, бо хотілося якнайбільше природи відзняти. Місцеві дізналися, що ми хочемо записати якісь автентичні пісні й скерували нас до однієї жіночки. Бабуся 84 роки, а вона така жвава! Коли почула, чого від неї хочемо, обурилася: «Як? Я буду бавитися отако-во?» Бах! І бутля вже на столі. Ми інтелігентно відмовляємося, а вона нам: «Нічого не знаю. Або п'єте зі мною, або співати не буду».

Мені цього й мені стало весело, тож почали співати дуетом. Словом, до 12-ї ночі друга бутля спорожніла. Уже варто припиняти забаву, але тут до бабки зайшов у гості дід Федько. Він такий смішний! Я його на все життя запам'ятала. Це просто унікальні люди — вони ніколи не показують емоцій на обличчі. Ніколи не знаєш, що у них на думці. То цей дід виявився справжнім віртуозом, він так шпарить на скрипці, що ми роти пороззявляли. Тоді ми вивчили дуже гарну гуцульську пісню про кохання: «Та не виїшла дівчинонька, але вийшла мати». Якби це була інша компанія чи інший алкоголь, ми б точно лишилися десь там під лавицями. А ми тоді випили весь самогон та бажали продовження свята. Мені було так добре! Я втішена тим, що відчула ось цей гірський драйв.

Кор.: Якщо вже говоримо на алкогольну тему, не може не спитати про гаряче пиво, яке ти й твої друзі так смакуєте у фільмі про Різдво. Де дістати цей напій?

Р.: Знаєш, це пиво таке небезпечне! Воно легко валить із ніг, і гаряче вино — це ніщо порівняно з гарячим пивом. Його технологія дуже складна — туди додаються мед, жовток та інші натуральні складники. Але, на жаль, наш пивний спонсор не міг технічно влаштувати так, щоби привезти це пиво в інші міста. Найпростіше приїхати до Львова на Різдво. З 15-го по 25-те грудня там завжди відбуваються зйомки. Львів'яни вже звикли до галасу, прожекторів і літаючих кранів. Вони спокійно кажуть іншим: «А, це знову Руслана. Знімає своє різдвяне кіно». Невідомо тільки, звідки шанувальники гарячого пива дізнаються про місце зйомок. Спочатку ми розкладаємо посеред міста величезну ватру. Одразу збігаються пожежники, ми їх заспокоюємо: «Не лякайтеся, ми не спалимо центр міста!» І ось в оточенні пожежних машин, коли ватра вже догоріє, ставлять величезний чан і на очах маси людей починають варити пиво. Чесно кажучи, воно дуже рятувало нас на зйомках — 20-градусного морозу ми навіть не відчували.

Ані Лорак і Женя Власова попили його малими ковточками, вони не втрачали свого іміджу. А Пономарьов із Чубаєм захопилися настільки, що коли я облила їх тим пивом, вони навіть не помітили. Просто я й сама налягла на пиво й наливала його у склянки щедро, так, що аж по руках лилося. Це дуже приємні спогади. Нам удалося показати у фільмі, як насправді наше товариство відсвяткувало Різдво. Цікаво було, коли ми посиділи за столом і почали по черзі грати на гітарі: особовито Таїсія Повалій та Сашко Пономарьов розішлись. Потім режисер мене запитав: «Ти справді хочеш залишити ті епізоди? Тут видно, що ви вже не один великий пива випили і колядуєте не зовсім чисто». А я відповіла йому: «Хай усі бачать, як Україна бавиться!».

Кор.: Чи віриш ти у справжню жіночу дружбу? Адже після перемоги тобі відверто заздрять.

Р.: Вірю, а чому б і ні? Мене часто підтримують подруги, і це чудово. Так було і з моїм виступом у Стамбулі. Я дуже ціную підтримку своїх подруг, але це не означає, що я прибічниця кохання між жінками. Ми хоч і дикі, але нормальні люди! Головне — знайти свою кохану людину, котра завжди буде поруч із тобою. Я знайшла, і дуже щаслива. У кожного з нашої команди є своє велике кохання, а це допомагає досягати нових вершин.

Розмовляв
Ігор КРАВЦІВ